

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

۲۹

۶۷۴

س

MALESHI, MORTEZA

mal aga ekikhi morteza ra kage fahrin mahfouz ast
ra in chand kalamaf mahze yad dast galami shod
ra ham fahrin galek fi 20 shalam sanake 1348 hejri
ra az ekikhi mazdoor ham mazgerat mikhabam
sod morteza

جلد چہارم جغرافیائی عالم

ارکالیف سال پانچم کلاسهای مقدماتی

ترجمہ از فرنسن

لیف جناب میرزا حسین خان مترجم وزارت جلیله امور خارجه

چاپ دوم

باجازہ وزارت جلیله علوم و معارف طبع کرد

حق طبع محفوظ

کتابخانه
بشماریه
۲۹۶۷۴
ثبت گردید

جغرافیا سال دوم

مقدمات

۱- سیاره زمین

تعریف - جغرافیا علم باحوال سطح زمین و سکنه آن میباشد

زمین زمین گرد است مانند گلوله و باد و جو و آنگه خیلی

بزرگ بنظر ما میرسد چندان عظمت ندارد و یکی از سیارات

کوچکی است که در خورشید گردش میکند و با حرکت او در آن

فضای بی پایان عالم همراه است

زمین در مدت یکروز (۲۴ ساعت) بدور خود میگردد و در عرض

یکسال یا ۳۶۵ روز و ۵ ساعت نیز یک دور خورشید را می پیماید

ماه در مدت ۲۷ روز و ۷ ساعت دور زمین را می پیماید

(دور کره زمین ۲۴۲ فرسنگ و نیم است)

کره زمین ۵۰ برابر کره ماه است چنانچه زمین را بشکل یک گلوله نمایش

دهیم ماه در مقابل آن باندازه یکدانه نخود خواهد بود

کره زمین یک میلیون ۳۰۰ هزار مرتبه از خورشید کوچکتر است

و کسب نور و حرارت از آن نماید مثلاً زمین را مانند یک گلوله که قطران

یک سدس (۱/۶) کره مربع باشد ظاهر سال دوم خورشید را

گلوله خواهد بود که تقریباً یک دوازدهم قطر آن خواهد بود

سطح زمین مرکب از خشکی و آب است یعنی یکریج آن خشکی و سه ریج دیگر

آن را آب فرا گرفته بنا بر این وسعتی را که دریا شامل میباشد سه برابر

وسعتی است که خشکی تصرف است

دور کره زمین را یک طبقه جسم لطیفی فرا گرفته که موسوم است به جو

و جریانی که در این هوا ظاهر میگردد آن را باد مینامند

۲- نمایش زمین

۲- کره مصنوعی - و نقشه جات -

آنکه شخص بطور صحیح از سطح کره زمین اطلاع ببرد باید رجوع

نقشه جات و کرات مصنوعی نماید

نقشه ورق کاغذیست که در روی آن شکل تمام زمین یا بعضی از

قطعات آن را کشیده اند

کره مصنوعی گلوله ایست مقوایی که شکل زمین عیناً بطور خفیه

در روی آن رسم شده است

بطریقهای دیگر نیز ممکن است جهات

در ذی‌بین شرق و غرب

در شبهای صاف میتوان بواسطه ستاره قطبی که در امتداد
نقطه شمال واقع است تعیین مشرق و مغرب را نمود

ملاحظان در موقع کشتی‌رانی استعمال قطب نمایانند و قطب نما
اقتی است که در وسط آن عقربک آهن بانی
گرفته که همیشه یکطرف آن مایل بست شمال است
علاوه بر جهات اصلیة فوق چهار جهت فرعیة هم داریم که این
جهات اصلیة واقع و عبارتند از شمال شرقی بین شمال و مشرق

نقشه که شکل کره زمین در روی
آن بطور دو نیم کره ساخته
شده است آن جهان بنای
مدور گویند

نقشه که شکل کره زمین در روی
آن رسم شده باشد ولی نه بطور دو نیم کره آن را جهان
نمای مسطح نامند

۳- تعیین مشرق و مغرب

۳- جهات اصلیة - طریقی از آسمان که هنگام صبح
آفتاب از آنجا طلوع مینماید مشرق یا خاور گویند و جایی که
از آسمان که هنگام عصر آفتاب در آنجا غروب می‌کند مغرب یا
باختر نامند

چون طوری بایستیم که مشرق درست راست ما واقع شود و مغرب
در چپ ما طرف متقابل را شمال و پشت سر را جنوب خوانند
بنابر این مغرب نقطه متقابل مشرق و جنوب نقطه متقابل شمال
واقع گردید و چهار جهت معین فوق را جهات اصلیة یا
جهات اربعه نامند

شمال غربی بین شمال و مغرب جنوب شرقی بین جنوب و مشرق
 و جنوب غربی که بین جنوب و مغرب واقع است
 در نقشه جهات شمال در فوق و جنوب در تحت مشرق در طرف
 یمن و مغرب در سمت یسار واقع گردیده
 بواسطه دایره مفروض (دب) بدو نیم کره شمالی و جنوبی
 محور زمین میل است که زمین بدور او میگرد و چنانچه کره زمین را

نمایش زمین در دو نیم کره

۴- تقسیم کره زمین

قسمت نمایم آن دایره فرضی موسوم خواهد بود بدایره استوا

۳- دایره دوازی که موازات دایره استوارسم شده است

آنها را مدارات بومی گویند

چنانچه در وی کره دوازی رسم کنیم که از دو قطب زمین مرز نموده

۲- محور زمین و مدار است - محور زمین

خط موسوم است (۲) که از مرکز زمین عبور نماید و دو نقطه

طرفین محور تعین معرفت آنکه بطرف تبار قطبی واقع گردیده

مقدمات

و هر که ام از آن و دایره کره زمین ابد و نیم کره شرقی و غربی تقسیم شده منطقه متحرکه که طرفین خط استوا واقع است

۵- قاره و اقیانوس

۵- پنج قطعه عالم - قطعه وسیع و بزرگی از زمین که آب در آنها را گرفته باشد قاره یا بر خوانند و بر بر قسمت

برتسیم و بر جدید

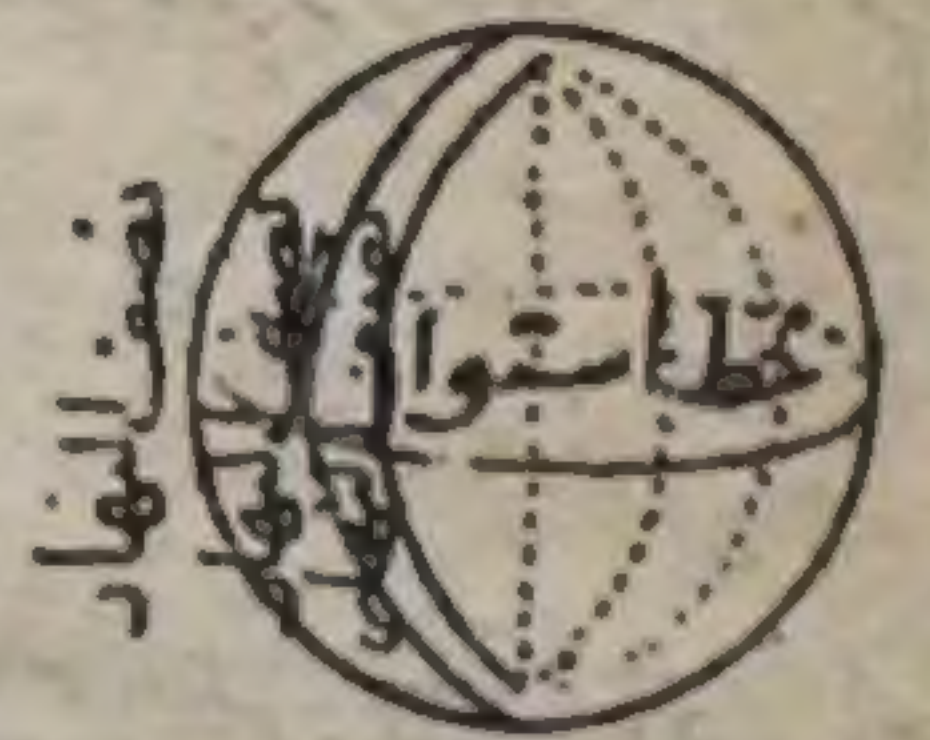
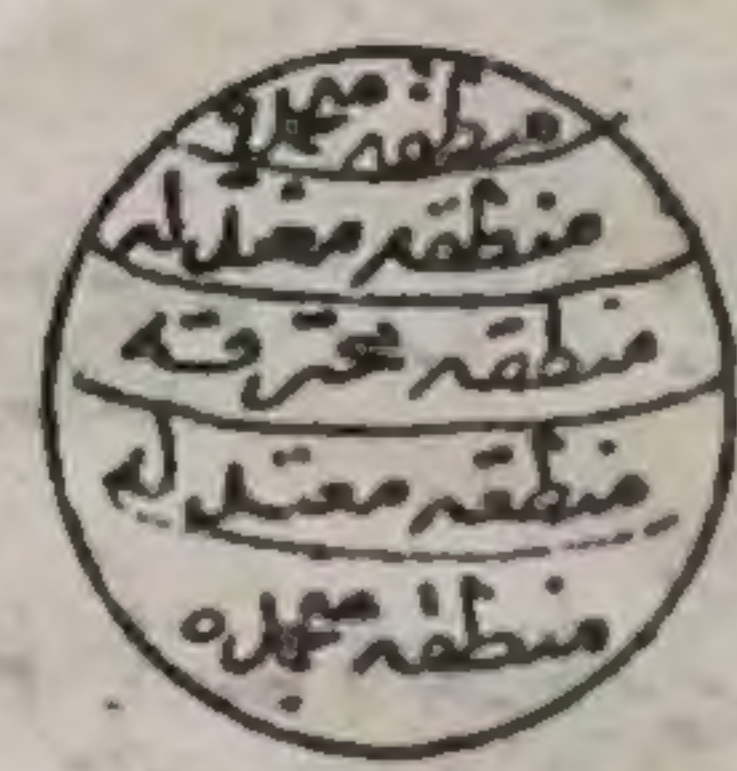
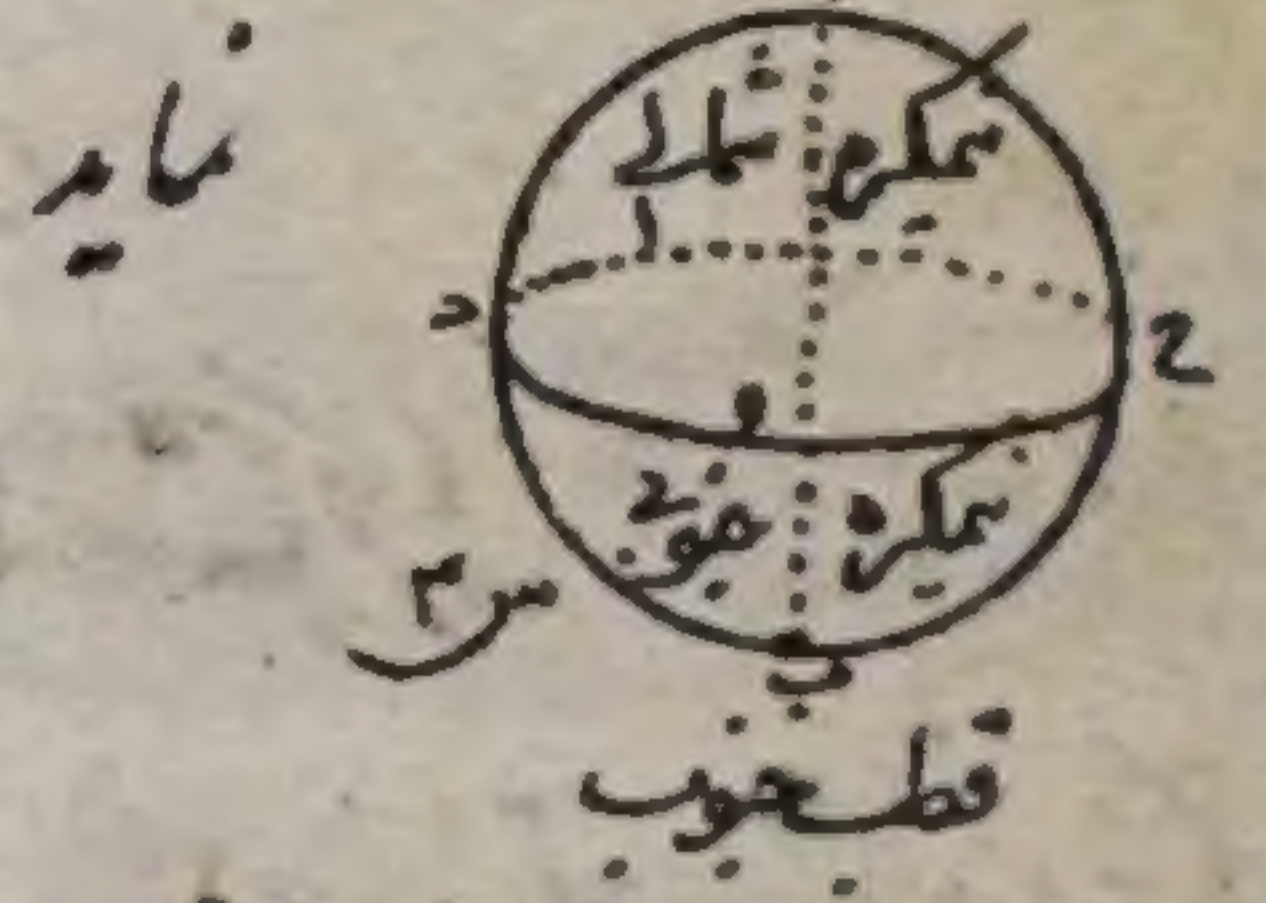
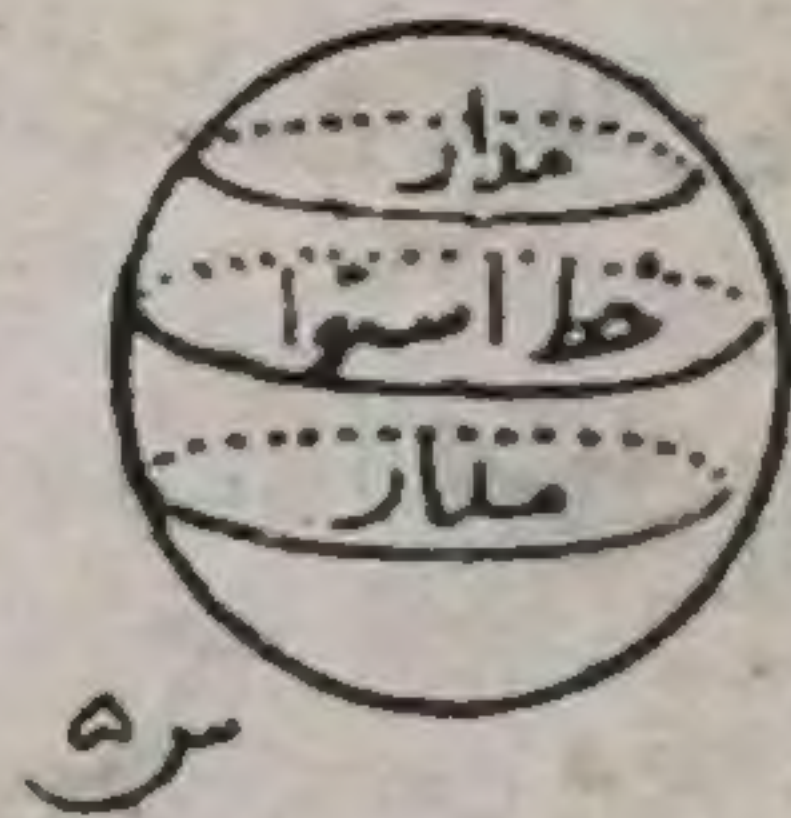
بریا عالم قدیم بر سه قسمت میکردند - آسیا - اروپا - افریقا و آن را باین واسطه بر قدیم خوانند که زودتر کشف گردیده بریا عالم جدید موسومست با امریکا و بر دو قسمت میشود امریکای شمالی و امریکای جنوبی و آن را بواسطه اینکه تا زکی یعنی سال (۱۴۹۲) میلادی کریستوف کلم کشف ننموده برجه خنند

اقیانوسیه که قسمت پنجم عالم محسوب میشود مرکبات از یک خاک عمده که استرالیا باشد و جزایر بسیاری که در اقیانوس کبیر را کنده میباشد و خاک استرالیا بآن اندازه وسعت دارد که میتوان آن را استرالیا خواند آسیا

داروپا و افریقا و امریکا و اقیانوسیه پنج قطعه عالم

میباشد

نمای

چنین دایره موسوم است بدایره نصف النهار و هر از آن مدارات و یا نصف النهارات به ۳۶۰ درجه قسمت مساوی قسمت میشود

فایده مدارات تعیین فاصله و بعد قرب شمالی و جنوبی اکنه است نسبت بخط استوا و نصف النهارات تعیین قرب بعد شرقی و غربی بنماید در صورتیکه یکی از آنها نقطه نظر و محل غربت قرار داده شود چون تمام نقاط کره زمین بیک اندازه کسب نور و حرارت از خورشید نمایند برای تعیین این اختلاف فاصله کره زمین را بپنج قسمت میکنند که عبارتند از منطقه منجمده که طرفین قطبین واقع است (مرکز) منطقه معتدله که بین منطقه منجمده و متحرکه واقع میباشد

اصول علم جغرافیا

بدونالازم است که قدری از اصطلاحات جغرافیا گفتگو نموده

و بعد شروع بطلب نمایم

۱- اصطلاحات بحری

۸- جزیره - جزیره قطعه خاکی است که از

هر طرف آب آن احاطه دارد مانند جزیره هرمز و قسم پنجم

در خلیج فارس (س)

ساحل یک ناحیه یا جزیره عبارتست از قسمتی از آن ناحیه یا جزیره

که دریا واقع شده باشد

مجموع انحراف از اجتماع کثیری از جزایر است (س)

مجموع انحراف

بنایر یا باب زبانه باریکی است از دریا که بین دو خشکی واقع شده

و دو دریا را یکدیگر متصل نماید (س) مثل باب هرمز که بین ایران

و عربستان واقع شده و خلیج فارس را بجزایر عمان متصل میکند

۹- اقیانوس - آبهای منبسطه شور که

در قطعات عالم را از هر طرف احاطه کرده اند دریا یا اقیانوس

گویند و عبارتند از پنج اقیانوس

اقیانوس کبیر که بین آسیا و امریکا و استرالیا واقع شده است

اقیانوس اطلس که بین اروپا و هند و قفقاز و امریکا میباشد

اقیانوس هند که بین افریقا و آسیا و استرالیا واقع شده است

اقیانوس منجمد شمالی که در شمال آسیا و اروپا و امریکا میباشد

اقیانوس منجمد جنوبی که در جنوب افریقا و امریکا و استرالیا واقع است

مقدار آب سیلی که عظمت آن کمتر از اقیانوس است دریا نامند

اصطلاحات جغرافیا

۱۰- جغرافیای طبیعی و پستی و بلندی - جغرافیای

طبیعی هر ناحیه آنست که در آن گفتگو از مسائل طبیعی آن ناحیه شود

مانند دریا و خلیج و جزیره و کوه و رود و آب و هوا و غیره

جغرافیای پستی و بلندی هر ناحیه آنست که در آن از تاسیسات و

ایجادات نوع بشر شرح و بسط داده شود از قبیل سرحداث و

و شهرها و جمعیت و ترتیب ادارات و غیره

س ۱۱ بندر

جزیره که از سه طرف آب و در آن راه طایفه کرده و فقط از یک طرف متصل خشکی باشد آن را شبه جزیره خوانند س ۱۲ مثل شبه جزیره عربستان و هندوستان

س ۱۳ بنار

خلیج قسمی است از دریا که در خشکی پشیره نشین مانند خلیج فارس که بین ایران و عربستان پشیره است خلیج کوچک را چه نامند

س ۱۴ شبه جزیره

تنگه زبانه باریکی است از خاک که بین دو دریا واقع گردیده (س ۱۵) مانند تنگه پاناما که امریکای شمالی را به امریکای جنوبی متصل نماید

س ۱۶ خلیج

خلیج کوچکی را که انسان در آن بعضی دخل و تصرفها کرده باشد برای آنکه بتواند کشتی در آنجا دخل کرد و آن را بندر گویند س ۱۷ مانند بندر بوشهر در فارس قسمی از خشکی که در دریا جلوه آمده باشد آن را مانعه نامند

یک کوه را قاعده و یادمانه آن خوانند

ارتفاع یک کوه یا یک مکان عبارتست از اندازه بلندی آن کوه
یا آن مکان نسبت به سطح دریا مثلاً وقتیکه میگویند کوه دماوند ۵۸۵۰
ذرع ارتفاع دارد یعنی ۵۸۵۰ ذرع کوه دماوند از سطح دریا بلند
نشیب یادمانه هر کوه عبارتست از سطح نمایانی که قاعده آن کوه در سطح
نموده و در قاعده آن چشم می‌شود

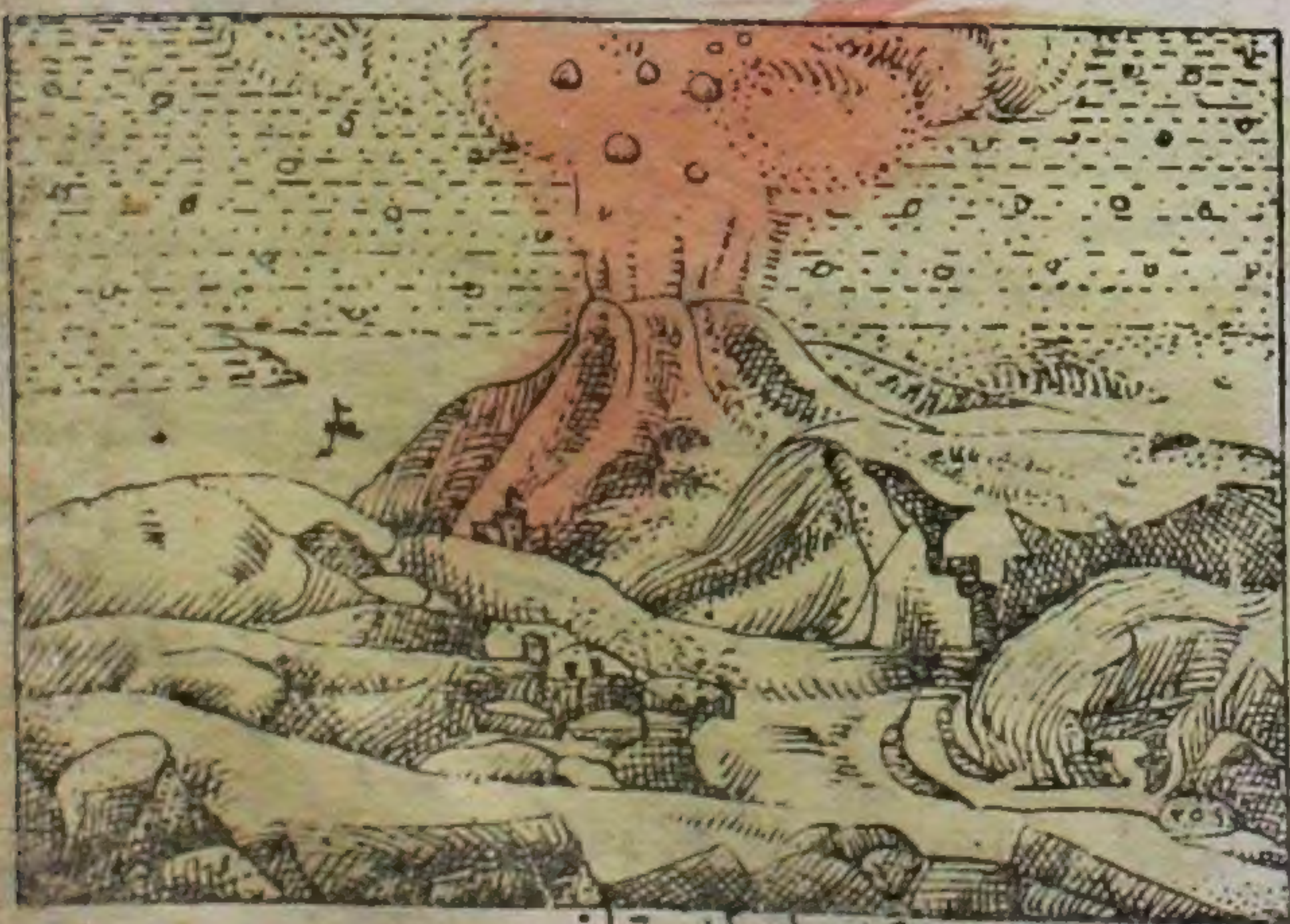
سور ۱۳ بند

۲- اصطلاحات اجماع بخشی

۹- برآمدگی‌های عظیم که بالنسبه بمالک حول و حوش ارتفاع آن
بیشتر است کوه یا جبل نامند چنانچه کوه را که پهلوی یکدیگر قرار گرفته
یا متصل باشند رشته یا سلسله جبال گویند مثل جبال البرز و شمال طبرستان
و آوارات بین قفقاز و ایران

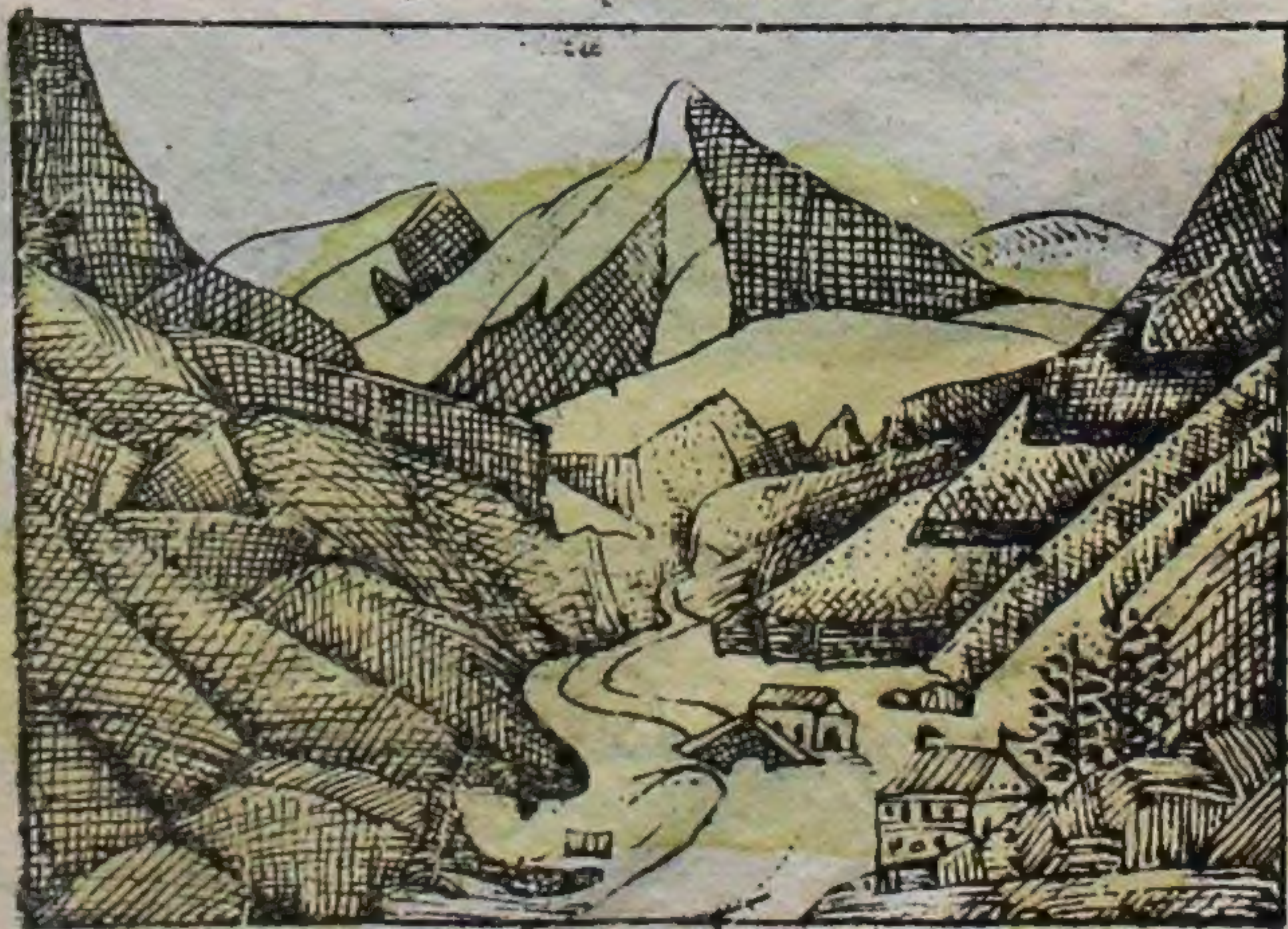
برآمدگی زمین را که از کوه است تراشیده یا نعل گویند

صعب بر رشته کوه یا سلسله جبال عبارتست از مجموع آب‌های آن
رشته که از یک طرف جاری می‌باشد
خط تقسم المياه خطی است که آب‌های یک رشته کوه را بدو صوب تقسیم
می‌نماید معبر بین دو کوه را گردنه نامند

مرف کوه السعیدان

کوه آتش فشان گویند که از روانه آن انجمه و اوخته و سواد و
شده و خاکستر خارج می‌شود مثل کوه دماوند که قسیم

سور ۱۴ بند

مرتفع ترین قسمت یک کوه را قله آن نامند و برعکس پست ترین جز

در اصطلاحات

آتش فشان بوده و اکنون خاموش است

بر زمین صاف و هموار بر اجلکه یا دشت خوانند و بر
عکس مینی را که در آن پستی و بلندی موجود باشد آن را بنجد
یا مصب گویند ^{س ۱۷}

صحرای مینی است بحاصل و غیر سکون بی آب و علف که بواسطه
تابش آفتاب سوزان میباشد مانند صحاری عربستان

جوی جریان آب مختصری است که داخل نهری شود و نهر جریان
آبست که داخل رودخانه گردد رودخانه جریان آب عظیمی است
که مستقیماً وارد دریا میشود

شعبه یا فرع رود یا نهری عبارتست از کلیه جریانهای آبی که داخل

۳- اصطلاحات جامع بحار میسياه

۱- دره زیننی است واقع بین دو رشته کوه یا دو تپه است
و غالباً در وسط هر دره نهر آبی جاری میباشد که از آب باران
و باران کوه حاصل میگردد

از آب باران و برف و یخ جوی تشکیل میابد و از اجتماع چندین جوی نهری
تشکیل میگردد و نهری که از آب باران و یخ تشکیل میگردد

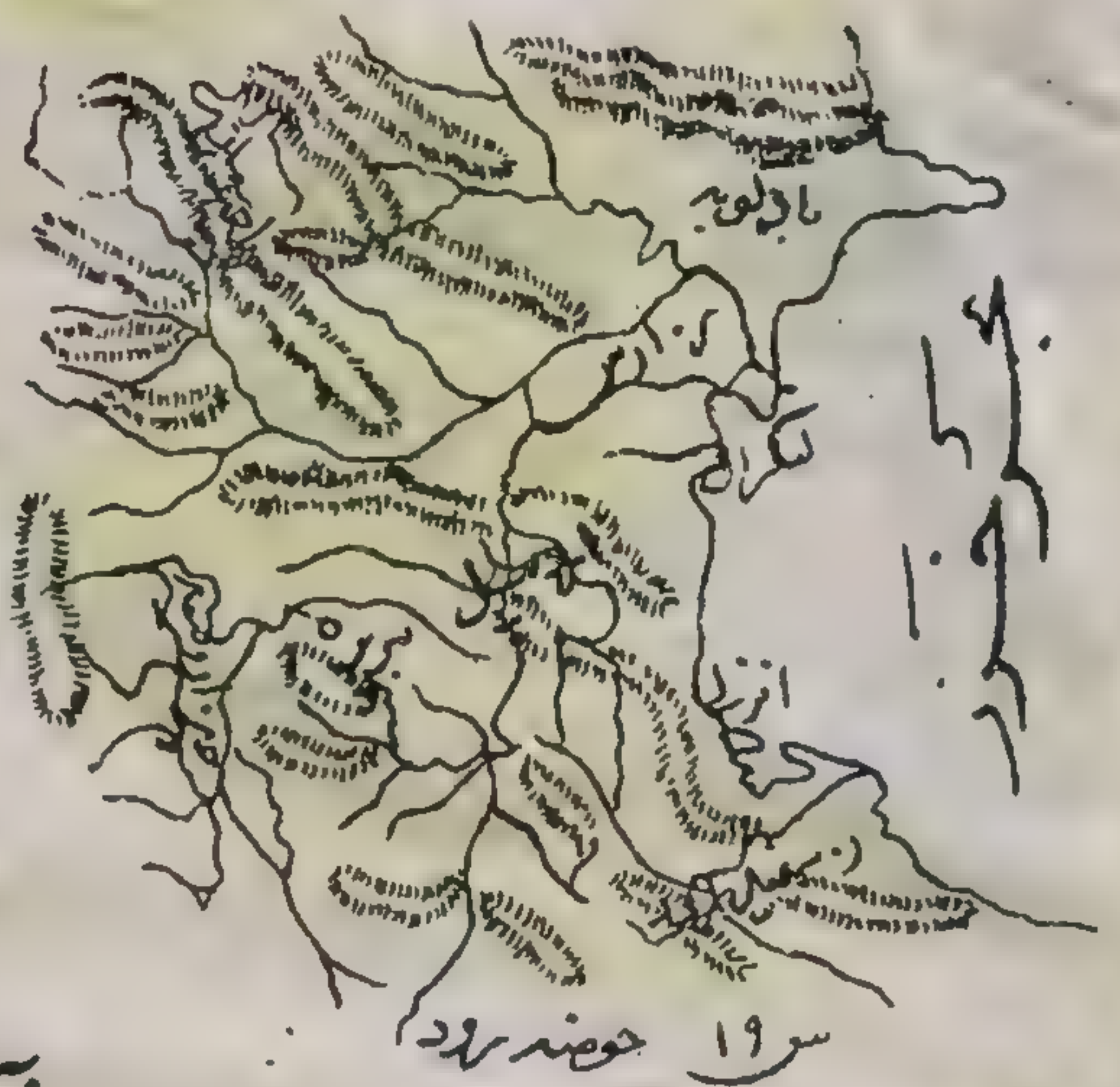

س ۱۸ مصب رود

آن رود یا نهر میگردد و متقارر رود یا نهر محلی است که در
جریان آب و آن محل بکلیه متصل میگردد
قسمت کانیست که از آنجا آب از زمین خارج شده و شروع بحریان نماید

اصول علم جغرافیا

مصب محلی است که در آنجا رودخانه داخل دریا میگردد (مصب بعضی از رودخانهها چون نیل و سند و اخل دریا گردند بحدی که شعبه منقسم شود یعنی دارای چند مصب میشوند در اینصورت چنین رودخانه را رودخانه رود خوانند

و قریب شخص موافق جریان رود است مصب آن میرود ساحل پس نشکند در طرف است واقع شده و ساحل بسیار آنکه در طرف چپ میباشد

حوضه رود عبارتست از کلیه اراضی که از آب آن رودخانه مشروب میشود

مقدار آب یا دبی که در درون یا داخل خاک جمع شده باشد آن را دریاچه نامند مثل دریاچه ارومیه در آذربایجان و دریاچه خلیج فارس و دریاچه کوچک را اصطلاحاً گویند مقدار آب کمی که در روی زمین پهن شده باشد و چند ان عمقی هم نداشته باشد آن را باتلاق نامند

۴- اصطلاحات جامع آب و هوا

۱۱- آب هوا عبارتست از کلیه وضع و حالات طبیعی که در فضا می باشد از حیث حرارت برودت و خشکی و رطوبت ظاهر میشود و درجه حرارت برودت هر ناحیه بستگی به فاصله بعد و قرب آنست نسبت به خط استوا و نیز مربوط به ارتفاع آن ناحیه است نسبت به سطح دریا و خط سیر ریا و ناحیه در آب و هوای آن نیز خلقت دارد ریاچی که از داخل خاک می رود بوزیدن می نماید خشک است ولی عکس او مانند و ریش آنها از دریا شروع میشود غالباً گرم و بارانی میباشد

مثلاً آب هوای صحرائی هند یا گرم و خشک است زیرا مجاور خط استوا واقع شده و ریا بارانی کمتر در آن وزید می شود بر عکس آب هوای سیرروس سرد و مرطوب است بسبب آنکه از خط استوا دور و در باران کم میباشد آب هوای ایران جمع بین این دو نموده یعنی بعضی نقاط آن خشک و گرم است

در اصطلاحات

و برخی دیگر مرطوب سرد است مثلاً ایالت جنوبی آن از قبیل کرمان و بلوچستان و فارس گرم است و برخلاف بلاد شمالی آن مانند خراسان وذربایجان شست مرطوب بارندگی در آن زیاد میشود

ایران طبیعی مقدمات

۱۲- ایران — وطن یا ایران است که در آن متولد شده و زندگی میسپاییم کلی از ممالک آسیا و پایتخت آن طهران است
۱۳- حدود ایران — ایران از طرف شمال غربی محدود است بقفقازیه که رود ارس آن را از قفقازیه جدا نماید از شمال بحر خزر تا حینچ حنیقلی و قسمتی از ترکستان روس و از مشرق بقفقازیه و از جنوب شرقی به بلوچستان و خلیس و از طرف جنوب به قسمتی بحر عمان و خلیج فارس و از مغرب به عراق عرب یعنی بجا که عثمانی

۱۴- مساحت و جمعیت ایران — مساحت ایران ۳۲۲۵۷ فرسنگ مربع است و جمعیت آن را از ۱۰ تا ۱۵ میلیون تخمین زده اند و حد قلمی از برای آن معین نیست

۱۵- کوههای ایران — اول کوههای غربی ایران که قشرب از جبال قفقازیه است و از شمال غربی شروع نموده بجنوب غربی منتهی میگردد

و قلم عمده آن از یقین است

کوه هندو ^{تغلا} ۳۵۴۰ متر و مشرق دریاچه ارومیه کوه سبلان (۳۸۲۳) متر که در قدیم آتشفشان بوده و اکنون بحالت خود است

کوه چهل چشمه در شمال غربی کردستان کوه بیستون در مشرق کرمانشاه شاه کوه در جنوب غربی سنندج کوه پنجه علی در جنوب شرقی سنندج

کبیر کوه در مغرب لرستان و شمال خوزستان کوه زرد و زردکی

بهبان کوه گیلویه کوه حمرین که بین ایران و عثمانی واقع شده و شمال

فارس کوه دینار و در شمال بند عباس کوه کینودر کرمان جبال

بارز و کوه هزار در خاک بلوچستان کوه کوگرد و کاچا کوه و کلمه

ثانیاً قلم مرتفعه کوههای شرقی شاه کوه در جنوب خراسان و

شمال خراسان کوه آلا داغ و قرا داغ ^{تغلا} (۳۵۸۰ متر) و کوه هزار مسجد

(۳۲۰۰) متر و مشرق خراسان کوه کته شمیر و مشرق خراسان

کوه شتری و کوه شوره

ثالثاً رشته شمالی که موسوم است ببلد کوههای البرز که بشکل قوسی

در جنوب بحر خزر امتداد گرفته و قلم مرتفعه آن از یقین است

کوه دماوند (۵۸۵۰ ذرع) که در قدیم آتشفشان بود ولی اکنون

بحالت خود است و دیگر کوه تخت سلیمان (۳۴۰۰ متر) که در جنوب بکین

اصول علم جغرافیا

واقع شده کوه الموت که قلعه معروف بنام سم که بحسن صباح
نسبت میدهند در آن ناحیه ساخته شده و کوه الوند که در نزدیکی همدان میباش
د رود مای عمده ایران — باید دانست که کلیه
آبهای ایران دارای سه صوب یا حوضه میباشد (۱) حوضه شمالی
(۲) حوضه جنوبی (۳) حوضه مرکزی

اولاً صوب شمالی که آبهای آن بعضی داخل بحر خزر یا دریاچه ارومیه و برخی
دیگر بزمین فرود میرود و معتبرین آنها ازین قرار است
سفید رود که مرکبت از قزل اوزن و شاخه رود در قریب منجیل بیکدیگر
متصل شده و باسم سفید رود داخل دریا میشود رود بابل که در بارز فرود
داخل دریا میشود رود چالوس و رود دیکا که در دهنه شاه کوه جاریست
رود اترک که در شهر اباد سرحد بین ایران و ترکستان واقع شده و با
رود سو میان ملاقی کرده و داخل خلیج حنیقلی میگردد

آجی چائی که از شمال شهر تبریز عبور کرده و داخل دریاچه ارومیه میشود
تا ماهو چائی که از جنوب داخل دریاچه ارومیه میگردد رود قره صو
و قزل چائی که برود ارسس میریزند

ثانیاً صوب جنوبی که آبهای آن بعضی بواسطه بعضی بلاد وسطه داخل
خلیج فارس میشوند و بعضی از آنها نیز بحر عمان میریزند مثلاً رود دیکا بواسطه

داخل خلیج فارس میگردد عبارتند از رود دیکا که داخل شط العرب
شده و بعد شط العرب مستقیماً داخل خلیج فارس میشود و عمده آبهای
رود کرخه است که از رود فرات و کرند ترکیب یافته و داخل خزرستان
میشود و پس از طی مسافتی بعبیده شط العرب میریزد
رود کارون که سرچشمه آن در زرد کوست و در قریب محراب خلیج
فارس میریزد رود کر که داخل دریاچه باحکان میشود
ثالثاً صوب مرکزی که آبهای آن اغلب بزمین فرود میرود و باینکه
بصرف کشت و زرع اراضی میرسد

کشف رود که از شمال مشهد گذشته و داخل رود تخمین سرحد بین ایران و
افغانستان میشود رود ابرشیم که آتش بریکر از فرود میرود
زاینده رود که صفهان را مشروب مینماید رود جاجرود که در حالی
طهران جاریست رود کرچ که شهر بار را مشروب مینماید

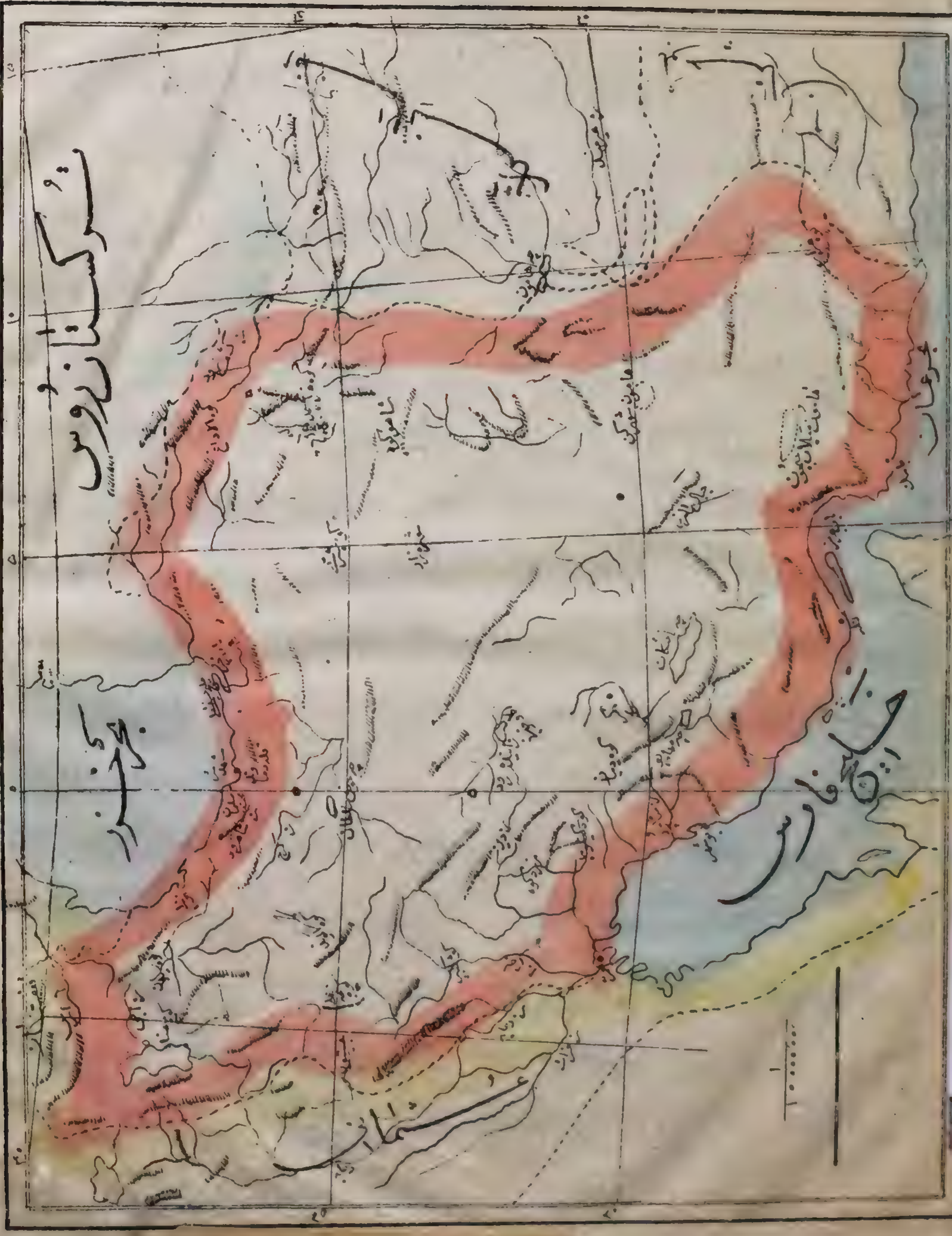
۱۷ - دریاچه های ایران — اولاً در خاک آذربایجان
دریاچه ارومیه که آن دریاچه شاهی نیز گویند و بزرگترین دریاچه های
ایرانست ولی چندان عمقی ندارد و چند جزیره کوچک در میان آن
ثانیاً در فارس دریاچه باحکان که در شرق شیراز واقع شده
و دریاچه مهارلو در جنوب شرقی کارون دریاچه فامور

ایران طبیعی

شکلات روس

جنگل

حاشایان

و مرطوبی میباشد

ثانیا در سیستان دریاچه مانوا را بنا و شمال قم دریاچه خوض سلطان

۱۸- خلیج های ایران - خلیج عمده و معروف ایران

خلیج فارس است که باب هرمان از بحر عمان جدا نماید و شکل مستطیلی در جنوب خاک ایران منته گردیده و دیگر خلیج سینقلی که در خاک استر آباد پیش رفته است و مرداب انزلی در خاک گیلان

۱۹- بنادر ایران - اولانبادریکه در خلیج

فارس واقع شده عبارتست از بندر بوشهر که مرکز تجارت بحری ایران است و دیگر بندر یک بندر گیلان بندر لنگه بندر طاهری بندر عسلویه بندر عباس که پس از بندر بوشهر از بنادر بزرگ محسوب میشود و بندر نخل

ثانیا در بحر عمان بندر طیس بندر چاه بهار و بندر کواور

ثانیا بنادر شمالی بحر خزر که عبارتست از بندر خرمکه واقع است در خلیج استر آباد بندر انزلی و مشهد نیز یکی از بنادر شمالی محسوب میشود

۲۰- آب و هوای ایران - بلاد ایران از حیث آب و هوا

بکلی با یکدیگر اختلاف دارند مثلاً هوای ایالات جنوبی آن بقدری

گرم و خشک است که اثمار و شجارت نواحی گرم سیراقبل و رخت خرم

ناجیل و غیره در آنها بطور خوبی بکار میآید برعکس بلاد شمالی ایران سرد

باید دانست که کلیه قسمت غربی و شمالی و شرقی ایران بمساحت آب و هوا و هم از حیث آبادی و حاصل خیزی و ترتیب زندگی بشر از ارضی مرکزی و جنوبی آن میباشد مخصوصاً ارضی مرکزی اغلب غیر مسکون بایر و لم یزرع است

ایران سیاسی

۲۱- وضع حکومت ایران - اساس حکومت

ایران مبنی بر مشروطیت و سلطنتی میباشد و سلطنت آن بر (موجب اصل ۳ قانون اساسی) موروثی است و تمام ایرانیان (موجب

اصل ۴ قانون اساسی) در مجلس قانون مساوی هستند

قوای مملکت (موجب اصل ۳۲ قانون اساسی) بر سه شعبه

میکردد قوه مقننه و قوه قضائیه و قوه مجریه

۲۲- قوه مقننه - قوه مقننه بر عهده مجلس شورای ملی

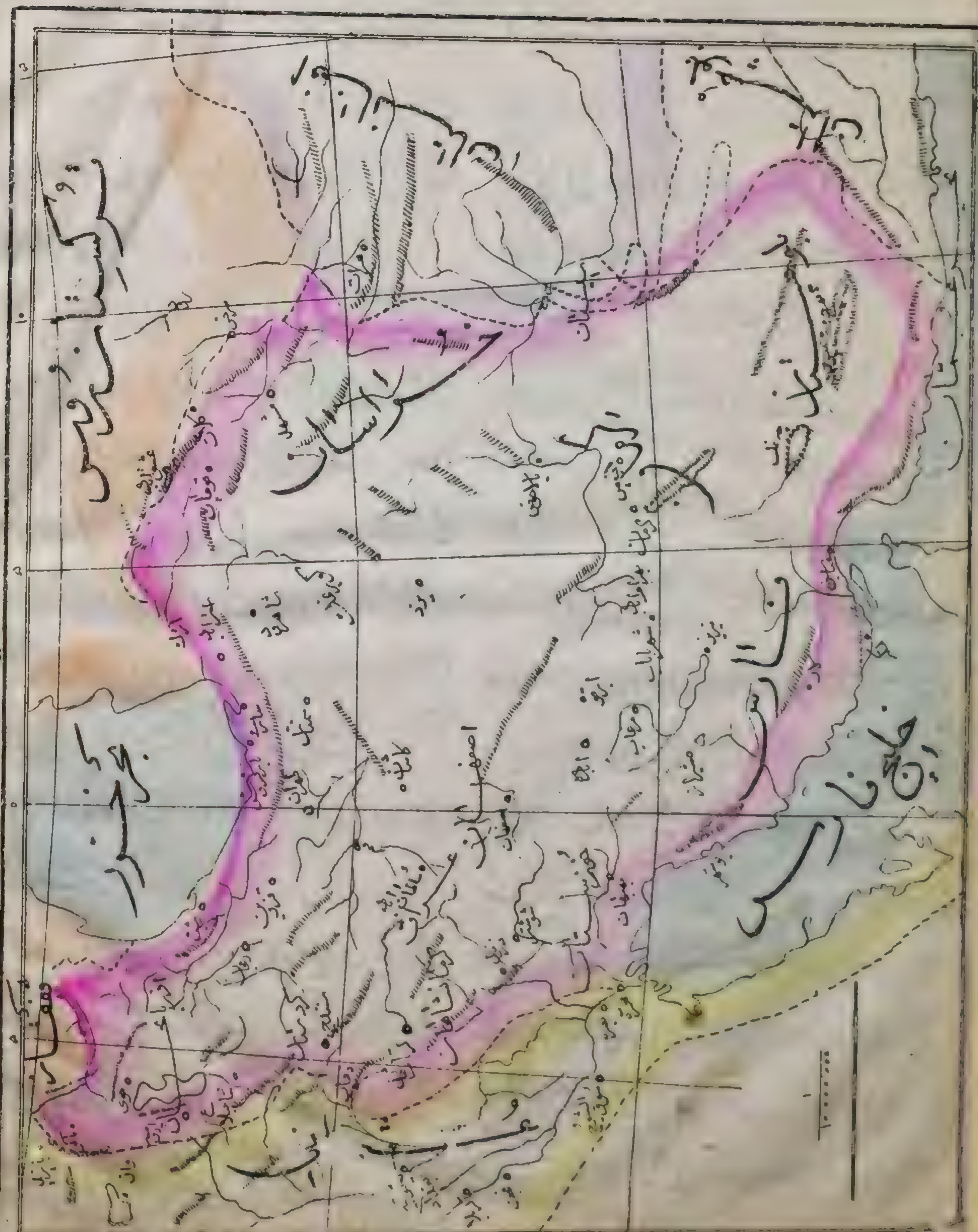
و مجلس سنا موقوف است لکن صحت شخص سلطان در آن مدخلیت دارد

۲۳- قوه قضائیه - قوه قضائیه در دست محکمه عدلیه میباشد

۲۴- قوه مجریه - قوه مجریه بر عهده شخص سلطان و وزرا

مسئولیت که سلطان تنها را متعین میکند

五十一

۱- مول علم خیر فی

۲۵ - تقسیمات ایران - ایران کهنه چهار ایالت بزرگ ارومیه (۳۰۰۰۰ جمعیت که در مغرب دریای ارومیه

واقع شد.

ترکمن چاپی - که دولت ایران در ۱۳۳۳ مباد دولت روس

انجام عذنامه مقرر داشته و انعمدنامه بهمين اسم معروفست

اروبیل - ۱۵۰۰۰ جمعیت کے محبس و دوائی پورہ یعنی دولت

کس که میخواست تعقیب کند بدینجامی فرستاد

سلیماں - کہ تقریباً در جنوب خوی واقع شدہ

میانج - قریہ الیبتین راہ طھسراں و تبریز

۱۱۔ ابالت حسنہ اسان — این ابالت و خوب

خاک ترکستان روس و مغرب افغانستان و شمال کرمان و سیستان

واقع شده و از سمت مغرب بکجور بزرگ متصل است که تقریباً شامل مرکز

ایران میشود و بلاد معروف آن از قرار ذیل است

مشهد (..... ۱۳ جمعیت) که کرسی خرابان و مرقد منور حضرت

رضا علیه السلام در نجای باشد و کشف و ازشمال شرقی آن عبور میکند

در شهد کارخانه های قالی بافی و حریر بافی بسیار است و انواع و اقسام

سنگهای قیمتی از قبیل شیم باز هر علم را دنی نیز در آن یافت میشود

نیشابور (.... اجبیت) که در مغرب شهد واقع شد. و معادن

و چند ولایت تقسیم میگردد و هر ایالت و ولایت نیز بر چندین شهر

و حکومت نشینهای جزیره منقسم میشود و ما بر قریب اولاً ایالات و

بعد ولایات مفصلاً شرح خویشیم و

اولاً ایالات ایران

۲۶۔ ایالت آذربایجان — آذربایجان درست شمال

مغربی ایران واقع شده و رود ارس آنرا از قفقازیه جدا می نماید

خاکلی است کوهستانی و دارای چمنهای با صفا و باغهای میوه و انگور و آبها

سعد فی عز آن زمان یافت شود البتة و در اینجا بلفظه قسطن خرد و

جمعی است و صائرات و واروات زیاد دارد ملا و عمده آن از شیراز است

تبریز: (۱۸۰۰۰) جمعیت که کرسی آذربایجان است و مقبول عهد میباش

خود (۲۵۰۰۰) قیمت که در سرحد عثمانی است و باغات و

حکمای ارسنه و خرم دارد

مراغه (۱۵۰۰۰ جمعیت) که در قدیم خواجه نصیر الدین طوسی حکیم

پادشاهان مغول رصدخانه در آنجا بنا کرده است

ساجد ائمه مکرمین (..... جمعیت) که سکته آن تمام از طاعت

اکرا دستند

اخریچان کیلان مازن کردستان و سید عرف و کما نشا

۱۴

اصول علم جغرافیا

فیروزانای خوب اردو میستوان اند آنها استعاع کلی بد
و مغرب یزد و کرمان و مشرق خورستان واقع شده و بلاد معروف

توچان - که در مغرب مشهد واقعت و غالباً چهار زلزله باشد
آن ازین قرار است

بجنورد - که در مغرب توچان نباشد
شیراز (۵۰۰۰ جمعیت) که گرسی ایالت فارس میباشد

حرس ناصری که در مشرق مشهد و گنسارد و تخن و قنست
آب و هوای معتدل و چمنهای با صفا و باغهای دلکش دارد و نیز در

کلات نادری که در مغرب حرس ناصری میباشد
نزدیکی شیراز یعنی در صطخر که پایتخت سلاطین بنامش بود

سبزوار (۱۲۰۰۰ جمعیت) در جنوب توچان
آب یافت میشود صنایع مخصوصه امالی فارس خام کاری و قالی بافی

جوین - که تسبیح های آن معروفست
و مبط سازی روی جوبست

تربت حیدری - در جنوب مشهد
آباد (۵۰۰۰ جمعیت) که در شمال واقع شده

ترشیر (۵۰۰۰ جمعیت) در مغرب تربت حیدری
ایزد خواست که آن را یزد خواست نیز گویند

بجستان (۹۰۰۰۰ جمعیت) که پارچه برکهای خوب دارد
اصطخر - که در قدیم پای تخت بوده

طبرس (۱۰۰۰۰ جمعیت) که در وسط کویر واقع شده و تون از
شهد مرغاب که قبر سیروس پادشاه بنامش در نجاست صطخر

مضافات آن محسوب میشود
و کازرون - و سرستان - و جهرم - و فیروز آباد - و فنا

قائن (۳۰۰۰ جمعیت) که زعفران آنجا معروفست
و سه صد چهار دانگ - و راجرد - و بیضا - و طارم

در نهتسای جنوب خاکن خراسان دو قصبه نه و سبده ان که من
قسمت شرقی فارسه الارستان گویند حکومت نشینان آن است

جست المجموع آنها را نهبدان گویند واقع است
ثانیاً ولایات

۲۸ - ایالت فارس - ایالت فارس در شمال
۲۹ - ولایت گیلان - گیلان در جنوب بحر خزر

قسمتی از خلیج فارس از باب هر مزماند در یک و جنوب ضلع
شمال عراق عجم یعنی خسته و تندوین و مغرب زمران و شرق

در ایرانی

قسمتی از آذربایجان واقع شده و دارای جنگلهای باصفا میباشد
و آب هوای آن مرطوب و اغلب اوقات در آن بارندگی میشود و چنانچه
آن را بواسطه آنکه بارندگی صدمه و آسیب رساند غالباً از چوب ساخته
حاصل عمده آن برنج و ابریشم مرکبات بلاد آن از نیکوار است
رشت (..... جمعیت) که حکومت نشین کیلان در جنوب مرز
انزلی واقع شده لاهیجان (.....) جمعیت در شرق سفیدرود
رودبار (..... جمعیت) منجیل که در تقای رود و قزل اوزن
و شاهرود واقع شده لشکر و (.....) جمعیت فومن و شفت
و هشت رود رحمت آباد و طالش که در شمال غربی کیلان میباشد
انزلی که از بنادر معروف ایران محسوب میشود

۳۰ - ولایت مازندران - این خاک در شرق کیلان
و شمال عراق عجم که کوه البسه از فاصله بین آن دو میباشد و مغرب
استرآباد و جنوب بحر خزر و قسمت مازندران ملکی است حاصل خیز
جنگلهای معروف و میشه بای باسکوه دارد محصولات عمده آن
مرکبات و برنج و پنبه است و بلاد معروف آن عبارتست از
ساری (.....) جمعیت که رود تجن از شرق آن عبور میکند و
حکومت نشین مازندران میباشد باز فروش (.....) جمعیت

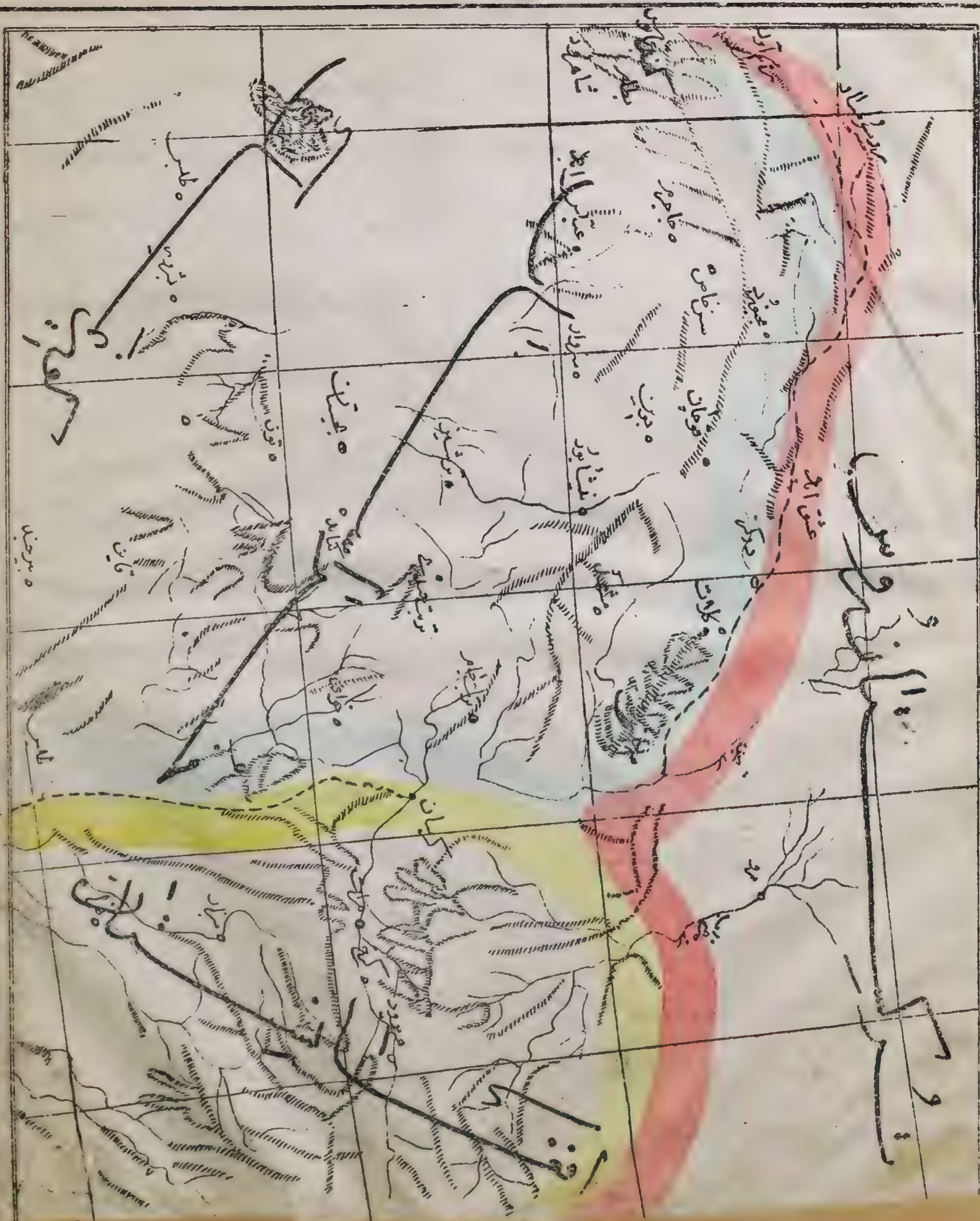
۹) در شرق و داخل و شرح آباد که در شمال ساری است
اشرف که در قدیم خیلی شهر آبادی بود مشهور در مصب و داخل
از توابع آن نور و کجور و فیروزکوه و تنکابن است

۲۱ ولایت استرآباد - استرآباد در جنوب و دایرک
و مغرب خراسان و شرق مازندران و شمال شاهرود و بظام و دهنان
واقع شده بلاد معروف آن از نیکوار است

استرآباد (..... جمعیت) که حکومت نشین ولایت استرآباد میباشد
و رود حاجی قره از شمالش میگذرد آب و هوای این خاک چند از چوب
فست و محصولات عمده آن مرکبات و برنج و غیره است دیگر از بلاد
آن جرجان (کرکان) است که در قدیم آباد تر بود و امروزه ویرانی است

کلبه قابوس که این ایام اهمیت زیاد بهرسانیده بندر جز و کشتی
۳۲ ولایت کردستان - این ولایت در جنوب آذربایجان
و شمال کرمانشاهان و شرق قسمتی از خاک عثمانی و مغرب عراق عجم
واقع شده کردستان ولایتی است کوهستانی و آب و هوای خوبی
دارد صنعت عمده آنجا قالی بافی است خیلی خوب از پهل میآوردند
و بعضی پارچه های ابریشمی نیز میافزایند که در میان باطنی و
ولیر و تبراندازی و سواری مهارت دارند بلاد عمده آن از نیکوار است

ایالت خراسان

در ایران سی

که اشجار که میر از قبیل نخل و بلوط و غیره در آن بطور خوبی عمل میاید و بر
برخی نقاط دیگر آن سردسیر است اما لی این ولایت چادر نشین و شکل
ایلات مذکافی میکنند حکومت نشین آن بمپور است ولی بواسطه
آب هوای آن قهرج که بالنسبه آب هوای آن بهتر است حکومت
در آنجا منزل می کند ساز بلاد معروف آن از نظر اراست

لاذ که در سرحد واقع شده حاتی و دزک و باموکلان و سر با
و قصر قد و جاسک و چاه بهار که دو بند معتبر این ولایت است
قسمت جنوبی این خاک موسوم به کرمان که قسمت شرقی آن متعلق است
به دولت انگلیس و قسمت غربی بسند و دولت ایران میباشد

۳۶ - ولایت کرمان - این ولایت از طرف شمال
نزد و است بمحلی از خراسان و نزد و از شرق بلوچستان و سیستان
و از جنوب به لارستان و از مغرب بخارس (باید دانست که برای
کرمان بلوچستان توئامیکت حکومت معین میشود) آب و هوای جنوبی
آن گرم و شمالی سرد میباشد چنانکه ممکن است در یک زمان هم میوه جات
نواحی که میر و هم سردسیر را با هم خورده ارض سنای معموله این ولایت عالی
و قالیچه بافی است و بلاد معروف آن از نظر اراست
کو اشیر (۴۵۰۰۰ جمعیت) که حکومت نشین کرمان است

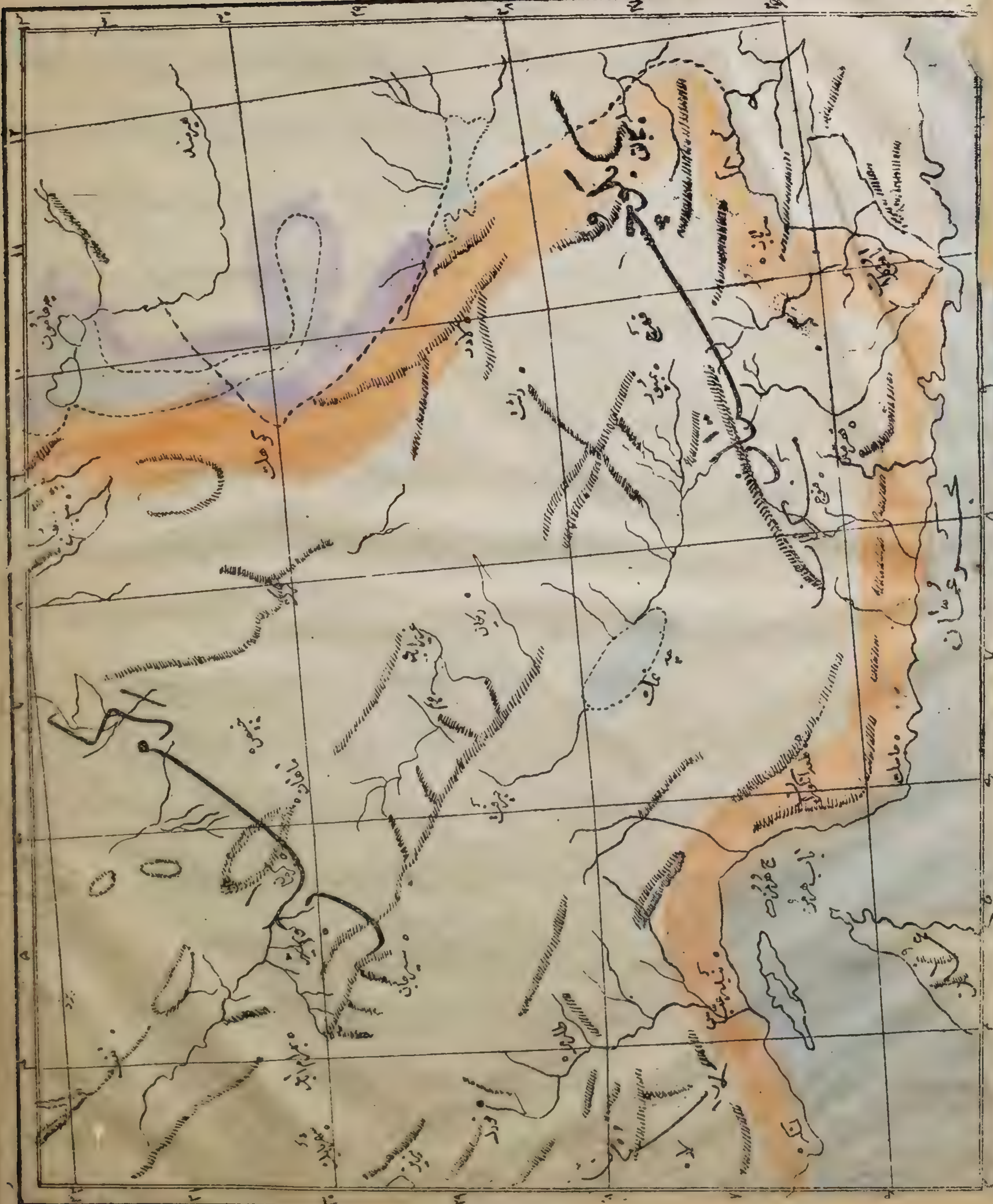
سیرجان که حاکم نشین آن سبده آباد است و سنجان که بهرام آباد (۲۳)
حاکم نشین آنست جنس حبیرت و کوه بنان و
مامان و دین

۳۷ - ولایت عراق عجم - قسمت مرکزی ایران که بهرام
عجم موسوم است شامل چندین حکومت جز میباشد که شرح هر یک از
آنها ذیلاً بیان خواهد شد

۱ - طهران - طهران (۵۰۰۰۰۰ جمعیت) که پای تخت مملکت
ایران و در دامنه جبال البرز واقع شده آب و هوای آن معتدل است
در اطرافش باغهای با صفا و چمنهای سبز و خرم بسیار است در دل
شهر عمارات عالی و جنبه با نهایی وسیع دارد و در اغلب خیابانهای
آن راه آهن و چسبیده برق کشیده شده است و کارخانجات عده
پارچه بافی و فلک سازی و ریخته گری و لوبه سازی و اردو خشی
متعارف و در نزد و در ترقی است چنانکه امروزه متجاوز از صد
علمی و مقداتی دارد و علاوه چسبیده مدرسه که از شرکتهای اروپائی
تأمین شده بلوک و دما ت اطراف آن از نظر اراست

شیران که در سمت شمال واقع شده و یلاق مالی طهران است
خوار و دور آیین و بلوک غار قشایه و شهر بار و از که در و د بار و

ایالت کرمان و بلوچستان

حضرت عبدالعظیم علیه السلام که در جنوب طهران واقع شده و در
طهران با آنجا راه آهن کشیده شده است

۲- اصفهان - اصفهان (۱۲۰۰۰۰ جمعیت) و در آن ^{طین} سلاطین

صفویه پای تخت و آباد تر از حالیه نیز بوده است زاینده رود که از
جنوبش میگذرد خاک آن را شرب نیاید امالی اصفهان تمام صنعت گرفته

و صنعت عمده آنها پارچه بافی از قبیل عباسی پارچه های ابریشمین اهل ازری و
قلعه کار و غیره است بعضی آلات و ادوات فلزی مثل قلعه اش و شمشیر

و سوار و غیره را نیز خوب عمل میآورند بلاد معروف آن از تفرات است
فانکه که در بین اشراف واقع شده ابرو - چهار محال - فردین

جرقویه - ماربین - کراچ - برخوار - قهاب - بزم - لجان - کوی

۳- یزد - یزد و دارای ۵۰۰۰۰ جمعیت و اغلب از صنی

این ولایت سلم نیز و ششزار است آب و هوای مالی ندارد اما

آن کارکن و اهل صنعت هستند و کارخانجات متعدده حریر بافی و
ریسمان بافی دارد و فارسیمان و زر و شتی مذہب زیادی آنجا

سکنی دارند بلاد معروف آن عبارتست از

عقدار - ناین - مسبد - بافت - تخت

۴- کاشان - کاشان (۵۰۰۰۰ جمعیت) در طهران

باغات و مزارع سر و خرم دارد (مانند فین که وصف آن را هم کس

نمید) در آنجا کارخانجات نخل بافی و پارچه های ابریشمی زیاد دارد

امالی آن اهل حرفه و صنعت هستند و از بلاد عمده آن یکی قم است

که کلاب آن معروفست دیگر چو شقان و نظری که کلابی آن معروفست

۵- همدان - همدان (۳۱۰۰۰ جمعیت) واقع است در دشت

کوه الوند و اکباتان که پایتخت سلاطین نجاشی بوده در نزدیکی

همدان حالیه واقع شده و آثار خرابیهای آن باقی است چرم را در این

خاک خوب عمل میآورند و از بلاد معروف آن مهاجران و کتور شکست

۶- قم - قم (۳۰۰۰۰ جمعیت) که مدفن حضرت معصومه

و قمر موسی بن جعفر در آنجا است آب و هوای آن ناساز و آبیای آن

شور است مهابون نری و شیشه کزی در آنجا زیاد است

منظریه در یک منزلی قم واقع شد

۷- عراق - که سلطان آباد حکومت نشین آنست و

دارای ۳۰۰۰۰ جمعیت کارخانجات قالی بافی بسیار دارد

از توابع آن کلپایگان - ششبان - نریش - محلات - فرامان

و کمره - کزاز - خور و سیب باشد

۸- قزوین - قزوین (۵۰۰۰۰ جمعیت) در بین راه

درسی طبیعی

شوشه که بکلیان میرود واقع شده

ایران بطور صحیح نشده بنا بر این حوزه حکومتی آن نیز ثابت

ولی امید داریم که در این عصر جدید بهت اولیای امور تربیتی

در این امر مهم داده شود

۹ - حمزه - خمسه حکومت نشین آن زنجان است (۲۰۰۰۰)

جمعیت) و درین راه تیریز واقع شده و از جلوک و توابع آن ابرر

و خر رود - ز رخباز رود - بجایه رود - یایچ رود است

۱۰۔ ملاپ و توسیع کان - حکومت نشن آن دولت

آباد است واقع در بین راه بر جسر و پندان و نهادند اعرجا

در صدر اسلام یعنی در اثنای هجری در نها و مدتی کردند که بفتح العواتح

معرفت) نیز جزو حکومت ملایر و توپیرکان محسوب میشود

۱۱۔ سہمان و امتحان۔ سہمان و امتحان کہ در سر راہ

خراسان واقع شده حکومت واحد دارند اشهر کائنات هم بسلامت قدم

در همین محل بوده است و معلوم نیست که در واقع شهر مذکور همین

و امغان عالیہ می باشد یا شهر دیگر بوده و خراب شده است)

وامتنان دارا امی (۱۳۰۰۰ جمعیت) و سمنان صاحب (۱۲۰۰۰ جمعیت)

۱۲- شایرود و لبطام - شایرود و لبطام نیز در سررا

خراسان واقع شده و متحرک است آن در بطام است

نیمه باید دانست که بعضی از حکومت نشینهای حزب ایران

بطوریکه مذکور گردید ممکن است بیشتر به آنکه معنی چون تقسیم ایالات

آسیا کی طبیعت

۳۱- شرح - آسیا اعظم قطعات پنجگانه عالم و چهار برابر

خاک اروپا و ۲۵ برابر ایران میباشد و از حب آب هوا نیز بسیار

قطعات کره زمین تپان وار و مستطانات شمالی آن سرد و جنوبی آن کج و حوری

خط استوار واقع شده بغایت کرمت و بلا و مرکز آن بقعده ای میباشد

۳۹- حدود - آسیا از شمال محدود می شود با قیاس بر سر

شمالی و از شرق با میانوس کبیر و از جنوب با میانوس میند و از غرب

مغربی یار و پاؤں دریا می دریا سرائے

۴۹- بحار آسیا - از اقباوس لبریه در سمت شرق

شده بجاری خدنگیل یافته دریای بریک بین امریکا و سیاه دریا

دیسپر روس دریای را این بحر صغیر و دریای سمرقانی که در آن حال عین

اصول علم جغرافیا

از اقیانوس هند ببحر عمان و دریای حمرا (قلم) مشعب میگردد

۴۱- خلیج های آسیا - در شمال سیریه و در خلیج ابی که رود

ابی نیز داخل آن میشود خلیج بنی نسی و ثمانور و چانون بعد چون بواسطه

بسیار بزرگ داخل اقیانوس کبیر شویم ترتیب خلیج های ذیل را که در

سواحل آسیا پیشرفته مشاهده خواهیم نمود

اولاً در دریای بزرگ خلیج آنادیر و در بحر اصفه بندر پرت آرتو

که این اوجاسه بواسطه جنگ روس و ژاپن خیلی اهمیت پیدا کرده

و خلیج لیاوئینگ و پکنی در بحر چین خلیج توکن و سیام در جنوب

خلیج بنگاله و خلیج فارس و خلیج عدن

۴۲- جزائر و مجمع البحرین آسیا در اقیانوس هند

شمالی مجمع البحرین لیاخو یا سیریه جدید و مجمع البحرین اوسن و جزیره

آندل در سمت مشرق مجمع البحرین لران و جزیره سن مانیو و مجمع

البحرین کوریل و جزیره ساخالین و مجمع البحرین ژاپن که مهم ترین جزائر آن

یزو و یمن و جزیره هند که متعلق بر این و جزائر فیلیپین که با برکاتعلق

دارد و مجمع البحرین لیبو و جزیره هائیتی مان

و در جنوب مجمع البحرین نیکارا و آندمن و جزیره سبیلان یا سیراندیب

که متعلق است به انگلیس و جزیره مغوطری در بحر الروم جزیره قبرس که

متعلق به انگلیس دارد و جزیره روس که از آن عثمانی است و جزیره

ساموس و کیوس و منو

۴۳- ابواب آسیا ابواب عمده آسیا عبارتست

از باب بزرگ که اقیانوس کبیر را باقیانوس منجمد شمالی متصل مینماید

و باب مالاکا واقع بین جزیره سوماترا و شبه جزیره مالاکا که پالک بین

شبه جزیره سراندیب و شبه جزیره هندوستان باب هرنگ که بحر عمان را

و خلیج فارس متصل مینماید و باب المندب که خلیج عدن را به دریای حمرا

وصل میکند و تنگه سویس که دریای حمرا را بحر الروم متصل مینماید

۴۴- شبه جزائر آسیا - اولاً در اقیانوس کبیر

شبه جزیره کامچاتکا و شبه جزیره کره ثانیاً در اقیانوس هند شبه جزیره

هند و چین و شبه جزیره مالاکا و شبه جزیره هندوستان و شبه جزیره

عربستان ثالثاً در بحر الروم شبه جزیره آسیای صغیر واقع است

۴۵- جبال آسیا - جبال عمده آسیا عبارتست

از رشته جبال تبتانی که از شمال شرقی آسیا شروع نموده و تقریباً

مرکز خاک چین منتهی میشود و مرکز آسیا جبال تبتان یا فلکی و جبال

آلتانی و جبال هندو کش و شمال خاک هندوستان و جبال سیمالیا

که بطور قوسی منتهی گردیده و ارتفاع جبال کره زمین است و از آنجا که

اصول علم جغرافیا

قل است ۸۸۲ متر ارتفاع دارد و در شیب کوهستانی قهقاریه که

در شمال غربی ایران می باشد و جبال اورال که فصل مشترک بین آسیا و

اروپا می باشد بواسطه خیال معظم ایران جوع بحیثیاتی خاص و خصوصی است

۴۶ رودهای آسیا اولاً صوب شمالی که آبهای آن

داخل اقیانوس منجمد شمالی میشود و آب بی که داخل خلیج ابی می شود

نیستی دروختان کجا و دروختان دروختان کجاست

نایا رودهای صیب شرقی که عبارتست از رودانا و پرورد و آمو و

رودمانک ته کیانک مار و آبی که همه دو درین

۲. جارت

ثالثاً صیب خوبی که از رودهای عمده آن یکی رود کونک یا کامبوچ

میباشد ره و کنگ در بند و ستان رود و سجد (برای و مای ایران

رجوع بخبر افیاضی ایران شود و در دو دو جلد و فرات که ساری بطی مسامحه می

بعده بالآخره سجد کرد متصل کرد و با اسم شهاب العرب و خلیفه فارس

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

دربای مرتزقه شود و او را که داخل بحر خزر شود رسوایی

دریا و رود و حوض و آبرو و راه که هر دو در این آبرو می رسند

۴۷ و راجا حاتم شمس - عظم در راجا، راجا در راجا

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

خزاست که از فردا بزرگی و عظمت آن را بجزر میگویند و دیگر دریا

آرال و دریاچه بامکال که در ترکستان واقع شده اند

آسای متکلم

۴۸۔ وسعت و جمعیت - اس عظیم قطععاتِ حرمہ

عالم است و معت آ. چهار برابر و ۲۵ برابر است

وقتی که در سال ۱۳۰۴ (۱۳۰۵) در آنجا بودم.

وضو ملاک است - ملاک آسان است حکمت

۱۱- در سطح اول این کتاب یک یا بعضی موارد
مرتبط به این بخش که تحت عنوان "نقشه" هستند

سقطه دارید و بری او دیگر درکت حرکت نمود و دول اروپا

دولت اسفل یا سلطت مخصوص از مدعیان است و دولت ایران

و ر این د چین و سیام و بعضی بلاد جزیره هندوستان

مالی که در تحت تصرف دول اروپا میباشد ماسه در سبمان و در کس

وهند و سمان و غیره

فَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

۵- راپن - راپن ملکتی رت بحری دوار ای توامی بحر

کامل و قریب ۴۸ هیوج نیم سکه آشت این خاک مرکب از عده

زیادی جزایر که در پهلوی کبک میگرداق شده معتبرترین آنها جزیره نرو و جزیره

نفین میباشد پای تخت این توکیو (۱۹۰۰ تا ۱۹۰۱ جمعیت است)

دوستی های سیاسی

خزاج می دهند

۵۲- پیام مملکت پیام دارای (و ه علیه جمیت)
و پای تخت آن بانگوت و رکنار رودنهام واقع است
مصرفات روسیه

۵۳ سیبری در کس - سیبری (۷۰۰۰۰۰۰) جمعیت
بر دو قسمت می شود سیبری شرقی و سیبری غربی که سی سیبری شرقی
در ایرکوتسک و سیبری غربی در مسک میباشد و سایر بلاد معروفه
آن ازین قرار است

هبلک که کرسی قدیم سیریه در آنجا بوده از روی که بند نظامی
ولاد یوستک جزو آنت ایالت ساحلی که بندری گلا یوستک آنست
شبه جزیره کاچا کا که پلر پاویک کرسی آن است
سیریه روس خیلی وسعت دارد چنانکه قسمت شمالی بسیار افزا گرفته
ولی جمیت آن نسبت بوبعت خاک آن خیلی کم است و تقریباً میتوان گفت
قسمتهای شمالی آن بواسطه سرما غیر مسکون است تجارت پوست خرونگا
در بعضی از نقاط سیریه شیوع دارد و مساعدن طلا و آهن و مس و سرب
و زغال سنگ در آنجا زیاد یافت میشود

دولت پسرین عباد و چنین خاثر بعضی سالکات مزاج که از بیم دارد از قریب
موسسان وقت و رگستان شرقی که مرکه ام از آنها بر سال مبلغی به دولت

۵۴ فقہانہ فقہانہ و امامی (۱۹۰۰ جمعیت) و مرکز

در آسیای سی

تغیس می باشد قفقازیه در زمان سیدیم یعنی در زمان سلاطین صفویه و تا

شاه خرد دولت ایران بوده ولی چون دولت ایران رو به ضعف گشت

مدرجات و مهاجرت قفقازیه را در تحت نفوذ خود در آوردند و اکنون بسمان در

آن ناحیه زیاده است دولت ایران در غلبه نقاط آن با سودا دارد بلاد

آن با دگر بزرگ است در ساحل بحر خزر که دارای معادن نفت است

باطوم - اروان - قارص - ولادی قفقازیه می باشد

۵۵ - ترکستان غربی - ترکستان دارای

۷۲۰۰۰۰ جمعیت و کرسی آن تا شنگد است شهرهای عمده آن

سمرقند و عشق آباد و مرو و خوقند می باشد

خنده - در تحت حکومت خان خیره حکومت نشین آن نیز همین

اسم موسوم است بخارا که حکومت نشین آن بخارا می باشد

متصرفات عثمانی

۵۶ - آسیای صغیر - یکی از متصرفات دولت عثمانی در آسیا

ناطولی یا آسیای صغیر است و از بلاد عمده اش یکی از میراست که

بندر معتبری می باشد در کنار دریای متریانه دیگر قلعه سلطانیه که شهر و

قدیم در این ناحیه واقع شده بروسه - آطنه نیز جزو آن است

۵۷ - شامات - که بلاد معروف آن عبارت است از

و دمشق و بیت المقدس و بیروت می باشد در این شهر خردوار العظیم یکی

دار شده که یکی از دارالعلومهای معتبره شمار می آید

۵۸ - ارمنستان - ارمنیه عبارت است از اراضی که در جنوب بحر

اسود واقع شده و بلاد معتبر آن ارض روم و وان و بندر معتبر

طربوزان می باشد

۵۹ - بین النهرین - بین النهرین شامل اراضی واقع بین

دجله و فرات است و از شهرهای عمده آن یکی موصل است که خرابه شهر

نیوای سیدیم یا تخت آشور بهاد و مقابل آنست بغداد و کربلا که در

حضرت امام حسین و نجف مرتقد علی بن ابی طالب و سامره جزو

آنست دیگر بصره که در کنار خط العرب واقع شده

۶۰ - عربستان - عربستان بر سه قسمت بشود عربستان

عثمانی عربستان آزاد عربستان انجلس و ماوراینا حفظ از دو قسمت است

ذکر خواهیم کرد قسمت سوم را و جزو متصرفات دولت انجلس که خواهیم دید

اول عربستان عثمانی که بلاد عمدش که سطر و مدینه طیبه (مرقه حضرت

رسول ۳ در آنست) دیگر بحرین و من که کرسی آن صنعاست

دوم عربستان آزاد که شهرهای عمده آن عمان و سطر و نجد می باشد

اراضی مکنون و سوم عربستان در موصل آنست و قسمت یکی آن تقریباً تمام

اصول علم جغرافیا

شن زار و صحرائی گرم و لم یزرع بی آب و علفی است که حتی عبور و مرور هم

و آن بکنیت متصرفات انگلیس

۱۷- هندوستان - هندوستان دارای (۲۶۵ میلیون جمعیت

ازجمله عبارت از پنده و تریاک و برنج

از شکر است

روستان

و بعضی در تحت حکومت انگلیس است و

و پند ایالت که هنوز در تحت نفوذ دوتی

من بتمند مانده (مالاوار کوالپور و وکن) سایر بلاد

در بمرار است

بایرس و آله آباد و کلکته لاهور و سمت مغرب

مبنی (۸۲۱۰۰۰ جمعیت) در ساحل شرقی مدیس (۵۷۰۰۰ جمعیت)

و کشمیر که در تنه های حد شمالی واقع شده حیدرآباد که در جنوب هندوستان

میباشد جزیره سرانذیب که در جنوب شبه جزیره هندوستان واقع شده

و کلوندر معروف است نیز متعلق با انگلیس میباشد در جنوب عربستان

که بندر همی است در راه هندوستان از آن دولت انگلیس است

شمال شرقی هند چین ایران که گرسی آن مندر است در جنوب لاکا و کاپو

۱۸- افغانستان - افغانستان دارای پنج میلیون جمعیت

و پایتخت آن کابل (۱۰۰۰۰۰ جمعیت) است واقع در نزدیکی رود کابل

شهرهای عمده آن بلخ و هرات و فراه و غزنی است که در قدیم با پای

سلاطین غزنوی بوده است

۱۹- بلوچستان - بلوچستان دارای (۵۰۰۰۰۰

جمعیت) و گرسی آن کلات از بلاد معروف آن کران میباشد

که حکومت نشین آن بندر کوادر است از بلوچستان بدوئت

میشود بلوچستان ایران و بلوچستان انگلیس

متصرفات فرانسه

۲۰- هندو چین - فرانسه در هند و چین شرقی کشمیر

دارد که گرسی آن سائیکونت و نوکن که گرسی آن مانوئی میباشد

و کامبودو آنام که گرسی آن بونه است

۲۱- متصرفات پرتغال - دولت پرتغال در هند شهر کلا

و در چین در نزدیکی بون کنگ ماکائو را نیز میباشد

اروپای طبیعی

در اروپای اطمینانی

- ۶۶- وسعت اروپا - اروپا که یکی از قطعات خسته عالم است دست آن شش برابر آن جنس سیاهت افزایا و ربع ایرکامی باشد
- ۶۷- شرح - اروپا در واقع جزو آسیا محسوب میشود و آب هوای آن مختلف است یعنی نواحی سمت شرق آن سرد و اراضی جنوبی گرم و خشک و نواحی غربی آن آب و هوای مرطوب و ملایمی دارد و لی بطور کلی میسران گشت آب و هوای اروپا متعادل است
- در اروپا معاونین غالب سنگ و آهن که از مواد اولیه صنایع میباشد بسیار است اراضی آن بر حاصل و غلات و حیوانات خوب حاصل میگردد و مویشی و اینگونه تربیت میکند و بالاخره برای زندگی انسان خاک اروپا خیلی مناسب است
- ۶۸- بحار اروپا - بواسطه پیش آمدن اقیانوس منجمد شمالی و اقیانوس اطلس دریای مدیترانه که جزو اقیانوس اطلس محسوب میشود و در واقع یعنی در خاک اروپا اما احداث یافته که از این قرار است
- بحر اقیانوس در شمال و شرق دریای بالتیک دریای شمالی و دریای نهمس و دریای ایرلند در جنوب دریای آدریاتیک دریای یونی و بحر اژه و دریای مرمره و دریای سیاه و بحر آزو که از دریای سیاه تشکیل میگردد
- ۶۹- جزایر - جزایر عمده اروپا عبارتند از: جزایر بریتانیا و جزایر ایرلند که متعلق به انگلیس است جزایر اسکاتلند که متعلق به انگلیس است جزایر دانمارک که متعلق به دانمارک است جزایر سوئد که متعلق به سوئد است جزایر فنلاند که متعلق به فنلاند است جزایر لهستان که متعلق به لهستان است جزایر پولند که متعلق به پولند است جزایر یونان که متعلق به یونان است جزایر رومانی که متعلق به رومانی است جزایر بلغاریه که متعلق به بلغاریه است جزایر صربیه که متعلق به صربیه است جزایر کرواسیه که متعلق به کرواسیه است جزایر اسلوونی که متعلق به اسلوونی است جزایر ایتالیا که متعلق به ایتالیا است جزایر فرانسه که متعلق به فرانسه است جزایر اسپانیا که متعلق به اسپانیا است جزایر پرتغال که متعلق به پرتغال است جزایر سوئیس که متعلق به سوئیس است جزایر اتریش که متعلق به اتریش است جزایر مجارستان که متعلق به مجارستان است جزایر لهستان که متعلق به لهستان است جزایر پولند که متعلق به پولند است جزایر یونان که متعلق به یونان است جزایر رومانی که متعلق به رومانی است جزایر بلغاریه که متعلق به بلغاریه است جزایر صربیه که متعلق به صربیه است جزایر کرواسیه که متعلق به کرواسیه است جزایر اسلوونی که متعلق به اسلوونی است جزایر ایتالیا که متعلق به ایتالیا است جزایر فرانسه که متعلق به فرانسه است جزایر اسپانیا که متعلق به اسپانیا است جزایر پرتغال که متعلق به پرتغال است جزایر سوئیس که متعلق به سوئیس است جزایر اتریش که متعلق به اتریش است جزایر مجارستان که متعلق به مجارستان است

در اروپای طبیعی

۷۴ - جبال - جبال عمده اروپا عبارتست از سلسله آلپ (۳۳۰۰۰ متر)

متر) که بلندترین کوههای اروپا و واقع است بین فرانسه و ایتالیا جبال

(۲۰۰۰ متر) بین فرانسه و اسپانی جبال آبن در ایتالیا جبال هم و کارپا

در اطراف جبال آلمان در شبه جزیره بالکان

جبال اسکاندینا و در سوئد و نور و جبال اورال بین آسیا

و اروپا کوههای قفقازیه در خاک روسیه و شمال شرقی ایران

۷۵ - شبه جزیره - شبه جزایر اروپا عبارتست از

شبه جزیره اسکاندینا و که شامل سوئد و نور و است و شبه جزیره پنی

یا ایریک که شامل اسپانی و پرتغال میشود شبه جزیره ایتالیا و شبه جزیره

بالکان شبه جزیره رومند (دانمارک) شبه جزیره مره (یونان) و

جزیره کریه یا قزم در جنوب روسیه

۷۶ - برزخ - برزخهای عمده اروپا عبارتست از

برزخ کرت که شبه جزیره مره را با یونان متصل مینماید و برزخ یرک

که کریه را بر روسیه وصل میکند

۷۷ - دماغه - دماغه های عمده اروپا عبارتست از دماغه

شمالی در لاپونی و نتهما در جبهه خاک روسیه و دماغه ندرلند در جنوب

غربی جزیره برطانی کبیر و دماغه فینلند در شمال غربی اسپانی دماغه سن

و سن در جنوب غربی پرتغال دماغه مایان در جنوب مره واقع است

۷۸ - کوههای - کوههای تپه های کوههای تپه های اروپا عبارتست

از کوه بکلا در سیلان کوه و زو در ایتالیا کوه آنا در جزیره سیل

۷۹ - دریاچه - دریاچه های عمده اروپا عبارتست از و

و و تر در سوئد و دریاچه انگا و لادگا و پیوس در شمال روسیه و دریاچه

رنو و کنستانس و نوشاتل در سوئیس

۸۰ - رود - رود های عمده اروپا عبارتست از رود

(در روسیه) که داخل اقیانوس منجمد شمالی میشود و رود وینا (در روسیه)

که بحر اقیانوس میریزد و رود ونا و وینا (در روسیه و روس)

و استول و ادور در آلمان که تمام داخل دریای بالتیک میشود و رود سن

(در انگلیس) رود آلب و ورا در آلمان رود ورن (در سوئیس و آلمان)

و هاند (رومنز) در فرانسه بزرگ هاند (رومنز) و روسکو (در

فرانسه بزرگ هاند) که داخل دریای شمال میشود و رود سن که از

پاریس عبور کرده به دریای شمال میریزد

رود لوارد و کارن (در فرانسه) و رود ورتار و کوا و یانا (در

پرتغال) رود کوا و الکیه (در اسپانی) که داخل اقیانوس اطلس میشود

رود ابر (در اسپانی) رود ورن (در فرانسه) رود ویرا (در اسپانی) که

داخل دریای مدیترانه می شود

رود پو (در ایتالیا) که داخل آدریاتیک می شود و رود انوب که همیتر رودهای اروپا می باشد که از آلمان و طریش نگر می عبور کرده و بهر از آدریاتیک و بلغارستان از رودانی جدا می نماید

رود نیل و دنیپر (در روسیه) که داخل دریای آزوف می شوند و رود در روسیه که طویل ترین رودهای اروپاست و رود اورال (در روسیه) که داخل بحر خزر می شود

اروپای ملتیکلی

۷۹- جمعیت اروپا - خاک اروپا که یکی از قطعات جنبه عالم می باشد نظر به سمت آن معمور تر از سایر قطعات عالم است و ۴۴ میلیون نفر جمعیت دارد

۸۰- وضع حکومت دول اروپا - دول اروپا همگی جمهوری و برخی سلطنتی می باشند

جمهوری دولتی را گویند که ملت در آن خت بیارات نامه دارد و بواسطه آنکه کهن او کهن است و از طرف خود می بیند آن خت بیارات نامه اجری در میان مردم سلطنتی دولتی را گویند که در تحت اقتدار و نفوذ شخص واحدی که با اختلاف موقوف بر پادشاه و سر طو غیره مانند قرار گرفته باشد

۸۱- مذاهب - مذاهب عمده که در اروپا رواج دارد عبارت

از مذاهب کاتولیک (فرانسه و بلژیک و اسپانی و ایتالیا و اطریش و آلمان جنوبی و ایرلند) مذاهب پروتستان (آلمان شمالی و انگلیس و هلند و سوئد و نورور) مذاهب یونان (یونان و رومانی) مذاهب اسلام (عثمانی و روسیه) و بنی اسرائیل که در تبه جانشین هستند

۸۲- جزایر بریطانی کبیر - جزایر بریطانی کبیر (۴۴ میلیون جمعیت) که بریطانی کبیر و ایرلند و جزیره عمده آنت کاسی آزاد و لت متحد بریطانی کبیر و ایرلند کومند ولی اغلب آن را انگلیس می نامند

۸۳- تقسیمات - جزایر بریطانی کبیر چهار قسمت عمده تقسیم می شود اول لندن که پایتخت مملکت و راست دوم کس که کرسی آن ادبورا کاست سوم مملکت کال که در مغرب لندن واقع شده چهارم جزایر ایرلند که کرسی آن دبلین می باشد

۸۴- شهرهای عمده - لندن که در روی و دومین واقع شده و اول بندر و پر حاصل تر و معمور ترین شهرهای عالم است (۸۵۰۰۰۰ جمعیت)

در مغرب ایور پول (۳۰۰۰۰ جمعیت) که پنجمین بندر و یکی از شهرهای پر تجارت عالم محسوب می شود (در شمال اسکاتلند) (جمعیت ۶۰۰۰۰) که آن یکی از بنا در بزرگترین مرکز پر مقام (۵۲۳۰۰۰ جمعیت) که صنعت آتش فشان

در اروپای آسیای

شیخ و اورد منجست (۳۱۰۰۰ جمعیت) که اولین بازار است در تجارت

پانچواں نمبر اور مورخ کہ کری اکیس است و وطن (۱۳۰۰) جمعیت کے

ایراندنمیباشد در شمال شرقی و شمال در جنوب غربی کار و یغ که بنیدر است

برای ملزغال سنگ بخارج

۸۵- ثروت - انگلیس مملکتی است دارای صنایع عده

پرتجارت و عرض سال بعد تمام دول اروپا بہ سائی رفال شک

بصرف برساند و استخراج این بنیاید و پارچه باغی آن نیز از سار دول

بسیار است و هیچ دو تنی بعد از آن گشتیهای تجارتی و جنگی ندارد

۸۶۔ دانمارک - دولت کوچک دانمارک و دینون

(... جمعیت) مرکب است از شیعیه خیره رفته و مجمع خیر

و انما ركن كه اتمرن آن سبيلند و فويفي نميباشد

پای نخست دانا را که کهکشا ک (۲۲۶۰۰۰ جمعیت) واقع در بحر هند

والله اعلم بان مردمان شرار و فسق کثیرند

۸۷- سوند و نوروز سابق بر این سوند و نوروز است

جدا گانه بود که در تحت حکومت سلطان احمدی قرار گرفته بود لیکن

در سال ۱۹۰۵ نوروز بنیاد گردیده و خود را دولت مشغلی اعلام نمود

نومبر (۲۹۵۰۰۰ جمعیت) پانچویں نمبر ۱۱۲۴۰۰ جمعیت

میباشد و دارای معادن آهن بسیار است

نوروز (۲۴۰۰۰۰ جمیع) پانچ آن کرستیانیا (۲۸۰۰۰ جمیع)

میباشد و اما لی آن قومی بکرمایه و قوای کمره تجارتی کاملی دارند

۸۸۔ روسیہ - دولت روسیہ (۱۰۶ طبعون جمعیت)

نصف بیشتر از و پارا متصرف است پای تخت و وسیع شهر بطور کرا

(.....۱۴۳ جمعیت) و بند معتبر است و مصب رود نوا که آن را

چاپ کبیر و رسال ۲۰۳۱ بنا کرده

۱۹ - شهرهای عمده - شورای عمده روسیه عبارتند از:

مسکو (۱۴۰۰۰۰) جمعیت، که شهر پر تجارت و پانسی تخت قدیم رود است

بوده است و در طرف شرق و رشت (۸۲۰۰۰ جمعیت) که پایتخت

قدیم لبنان بوده اوست که بنده معتبر بکرامت دوست ریگا که بنده است

در دریای اقیانوس کیوکه و کیش و و دیگر واقع شده

۹۰- ثروت - در دو سید معادن طلا و زیتون و طلا می

سفید و آبر بسیار است مخصوصاً در کمرهای او در آن پنهان می‌باشد

ز غار جبکها می فراوان آن یافت می شود و بالاخره پس از دولت امارت

اول شهر است و در زرع است و کندم کاری و مدی است که وضعت بهم کاری

و مشرف کمالی در انظار ساری و پارچه باقی موند ساری و غیره و غیره

حاصل کرده

۹۱- اسپانی - اسپانی ۱۹ میلیون ۶۰۰ جمیت

از سطح دریای خلیج ارتفع دارد پایتخت اسپانی مادرید ۴۰۰۰۰ جمیت

است واقع در مرکز اسپانی و شهرهای عمده آن این قرار است

در شمال شرقی بارسلون ۳۳۰۰۰ جمیت که بندر مهمی است و

ساحل دریای تیرانه در شرق و الاشراف تجارت میوه نماید در جنوب

مالاکا (مالقه) که شراب آن معروفست سویل و زامیه کواداکسیر واقع

شده کادیکس (فادوس) که بندر مهمانی میباشد و کرناد که بحرایی آن را

فسراطه گویند

جزایر البار که عبارت از مارک و دیگر که باشد اسپانی تعلق دارد

۹۲- شروست - اسپانی معادن آهن و مس و زین و سرب

بسیار یافت میشود ولی با وجود ثروتها طبیعتی جمیت آن خیلی کم است

و تجارت صنعت در آن مبطی ندارد

۹۳- پرتغال - پرتغال (۵ میلیون ۲۵۰۰۰ جمیت)

دولت کوچکی است در مغرب اسپانی پایتخت آن لیسون ۲۵۶۰۰۰

جمیت بندرست در ساحل اقیانوس اطلس و شهر معتبر آن پرتو میباشد

که تجارت آن شراب است

۹۴- فرانسه - دولت فرانسه (۴۰ میلیون جمیت)

دارد و پایتخت آن پاریس (۳۰۰۰۰۰ جمیت) است که رود سن

از وسط شهر پاریس عبور نماید و از جنبش پس از شهرن اول شهر و پا

میباشد

۹۵- اقیانوس - دولت فرانسه ۸۶ و پارتگان قسمت

میشود که عمده آنها از این شهر است

در شمال سن (۳۰۰۰۰ جمیت) که پاریس پایتخت مملکت در این ناحیه

واقع شده (سن اواد) (۴۵۰۰ جمیت) که در سای کرسی آن است

پادکاله (۲۵۷۰۰ جمیت) که کرسی آن آریا باشد نورد ۲۵۶۰ جمیت

که کرسی آن شهر لیل و بند معروف دیگر که جزو آن است

در شرق سن (۷۲۰۰۰ جمیت) که کرسی آن لیون میباشد

در جنوب پویش ورن (۵۱۷۵۰۰ جمیت) که کرسی آن شهر مارسی میباشد

آلیپ ماریم که کرسی آن شهر نسیس میباشد هوت کارن که کرسی آن توکوز است

(۳۴۰۰۰ جمیت)

در مغرب لیون (۲۵۲۰۰۰ جمیت) که کرسی آن برود و شراب آن

۹۶- شروست - خاک و زهره خلی حاصل خیر است و مملکت عمده

کندم وجود ذرت و غیره معادن آهن و مس دارد

و از حیث صنعت نیز بالنسبه بعضی دول اروپا پیش است و کارخانهای
معظم پارچه بافی و قد ریزی و بلور سازی و غیره دارد و تجارت
خارجی آن جنسی لطیفه نمود

۹۶- بلاندر - دولت بلاندریایی با (۵۵۹۰۰۰۰ جمعیت
ملکت کوچکی است واقع در شمال بلژیک و چون قاعده آن از سطح دریاست
تراست بحورات که برای ممانعت و جلوگیری طغیان آب دریا سد مانده
و همین جهت پی پا (یعنی اراضی است) موسوم گردیده

پای تخت تجارتی آن شهر است و نام (۵۷۰۰۰ جمعیت) بندر تجارتی
معتبری است واقع در سیلج رودی در زره و پای تخت سیاسی آن لایه میباشد
و نام (۲۷۹۰۰۰ جمعیت) بندر است واقع در کنار رود ورن

۹۸- بلژیک - بلژیک (۷ میلیون جمعیت) دولت کوچکی
است خیلی پرکار و پر صنعت واقع در شمال فرانسه و بواسطه رود اسکوا
و مر ارضی آن شربت میکند

پای تخت بلژیک بروکسل (۱۹۸۰۰۰ جمعیت) و شهرهای عمده آن عبارت
از شهر آنور (۵۲۷۰۰۰ جمعیت) که یکی از بنا و مهم تجارتی اروپا محسوب
میشود کانه که مرکز پارچه بافی است دیگر نموده ولی بزرگ مرکز فلز سازی
بلژیک میباشد

در بلژیک معادن معتبره فلزات سنگین دارد که مراکز معتبر آن در لیژ و
نمرو من و غیره است

۹۹- لوکزامبورگ - کرانه دشت لوکزامبورگ

(۲۳۶۵۰۰ جمعیت) گرسی آن نیز همین نام دارد و از حیث معادن
آهن جنسی مستغنی است

۱۰۰- سوئیس - دولت جمهوری سوئیس (۲ میلیون جمعیت)

یکی از ممالک که بهسانی پر صنعت اروپا محسوب میشود و بواسطه رود ورن
در آن که در آن جاریست و دریاچه کنستانس و ژنو و لیکل میساید

دولت جمهوری سوئیس از دونا حیه تا سیس یافته که ممالک مزبوره با یکدیگر
متصل گردیده و مرکز آن شهر برن میباشد (۲۲۰۰۰ جمعیت) و پای

بلاد معروف آن عبارت از زوریخ (۱۸۱۰۰۰ جمعیت) و ژنو
(۱۵۰۰۰ جمعیت) که ساعتهای خوب در آنجا میآیند و آل (۱۲۸۰۰۰ جمعیت)
که در کن رود ورن واقع است

۱۰۱- امپراطوری آلمان - دولت امپراطوری آلمان (۴۶ میلیون)

جمعیت (در سال ۱۸۷۱) نباشد و تمام امورات مملکتی تابع بصلح و
خنگ و مالیه و تجارت آن در تحت اقتدار خنیهار پادشاه پروسی میباشد

۱۰۲- ایتالیاست - دولت آلمان از ۲۶ دولت متشکله

در اروپای سیاسی

یا که عمده آنها عبارتست از

سورلومن در مغرب میانس در کنار رود رین

سلطنت پروس (۳۷ میلیون جمعیت) که پایتخت آن

۱۰۳- شروت - آلمان پس از انگلیس و آنازونی بیشتر

برلن است (۲۱ میلیون جمعیت سلطنت باویر (۶ میلیون

سازدول استخراج آهن و ذغال نموده و مصرف میسرساند و

..... جمعیت) که پایتخت آن بونن (۱۷۰۰۰ جمعیت میباشد

از حیث صنعت و تجارت خصوصاً قوای بحریه حنیلی معتد رود

سلطنت ساکس (۴ میلیون جمعیت) که پایتخت آن

برودر تخمیل آن میگویند

درسد (۱۷۰۰۰ جمعیت) واقع در کناره رود الباست

۱۰۴- اطریشین شنگری - دولت امپراطوری اطریش

سلطنت در تمبرک (۲ میلیون جمعیت) که پایتخت آن

شنگری (۴۵ میلیون جمعیت مرکب از اطریش که پای

اشترت کار (۲۵۰۰۰ جمعیت) است گرانده و شیه و باد (۲ میلیون

تحت آن دین است (یک میلیون جمعیت) و شنگری که پای

جمعیت) که پایتخت آن کارلسروه میباشد

تحت آن بوداپست (۱۶۰۰۰ جمعیت) میباشد و شهرهای معروف آن

سایر شهرهای عمده آن ازین شهر است

از مقررات در شمال پراگ (۲۰۰۰ جمعیت) که کرسی بهم است و جنوب

در شمال با سووک (۸۰۰۰ جمعیت) که اولین بندر آلمان است

تریست (۱۳۴۰۰۰ جمعیت) که بندر معتبر است در ساحل

در شرق نیز یک (۵۴۰۰۰ جمعیت) که شهر است تجارتی در

دریای آدریاتیک

شمال شرقی برم که بندر بزرگی است در مصب رود وینسول

۱۰۵- شروت - در اطریش معادن آهن و ذغال سنگ

کنفس برگ که نیز بندر است در کنار دریای بالتیک و در مغرب

زیاد است و جنگلهای معظم دارد و در جنگری گندم بطور وفور

مانور و کنفی که شهر است تجارتی واقع در کنار رود رین و در شرق

بعل میاید و شرابهایی خوب دارد

برسلو (۴۱۰۰۰ جمعیت) که شهر است واقع در کناره رود ادر

۱۰۶- ایتالیا - دولت ایتالیا (۳۳ میلیون جمعیت) (۷۳۵۰۰۰

ماکدونی و کناره

جمعیت شامل جلگه معمور و حاصلخیز و نیز شبه جزیره کوهستانی آبن و

اصول علم جغرافیا

و جزایر ساردنی و سیسیل میباشد

۱۰۸ - عثمانی اروپا - عثمانی اروپا ۱۱۰۰۰۰ جمعیت

پای تخت ایتالیا رم ۳۰۰۰۰ جمعیت که رود مدیترانه توسط آن عبور میکند و محل اقامت پادشاه و حاکمان و پای تخت قدیم مپلورم نیز در آنجا میباشد و خرابه و آثار باستانی قدیمه در آن بسیار دیده میشود شهرهای نده آن از نظر اراست

ملکیتی است پر حاصل و لی تجارت و صنعت آن چندین نوسه ندارد و سکنه آن اغلب مسلمانند لکن یهود و عیسوی و سایر ملل نیز در آنجا اقامت دارند

پای تخت عثمانی قسطنطنیه (اسلامبول) (۱۱۰۰۰۰ جمعیت)

در شمال طورن (۳۳۶۰۰۰ جمعیت) واقع در کنار رود پولیلان (۲۹۱۰۰۰ جمعیت) که در دوره پو واقع شده و نسیه بندری میباشد در نزدیکی مصب و دپوژن که بندر معتبر است واقع در خلیج موسوم به مین اسم

که بندر معتبر و مغلطی است در کنار بنغازی و شهر معروف آن ازین شهر اراست

سالونیک (۱۵۰۰۰ جمعیت) بندر معتبر است در ساحل دریای مجمع البهاره و اندری نخل (۱۰۰۰۰ جمعیت) در شمال شرقی آن

در کنار لیورن و فلورانس که واقع است در کنار رود آرنو و جنوب ناپل (۵۶۴۰۰۰ جمعیت) که معمورترین شهرهای ایتالیا و واقع است در دامنه جبال آتشفشان و نزد مین که بندر جزیره سیسیل میباشد پالرم (۳۱۰۰۰۰ جمعیت) که بندر دیگر معتبر جزیره مزبور است جزیره الب که تا لیون کسیر در سال ۱۸۱۴ بد آنجا تبعید گردید نیز جزو ایتالیا محسوب میشود

جزیره کرت نیز در تحت ریاست دولت عثمانی و نقش دول اروپا میباشد

۱۰۹ - رومانی - رومانی دارای (۵ میلیون ۹۶۰۰۰۰ جمعیت)

و ملکیتی است پر حاصل مخصوصا کدوم و رود دانوب آنرا از بلغارستان جدا میسازد پای تخت و مانی بخارست (۲۸۵۰۰۰ جمعیت) میباشد و شهرهای معروف آن عبارت از بلادوی (بنداوی) که در شمال

۱۰۷ - مروت - حاصل عمده مملکت ایتالیا برنج و شراب و ابریشم است بواسطه موقع مناسبش قوای تجاری سیسیل متهی دارد

واقع شده و والاشی که در جنوب میباشد
- صربستان - صربستان دارای (۴ میلیون ۵۰۰۰۰ جمعیت)

و پای تخت آن بکراوات ۸۰۰۰ جمیت است و از بلاد معروف آن
شپاخ و شیش میباشد

۱۱۱- قراطاغ - قراطاغ یا نوئنگرود (۲۲۸۰۰۰ جمیت) پای
آن سینی (۲۹۰۰۰ جمیت) و در کناره دریا واقع شده

۱۱۲- روملی شرقی - روملی شرقی و ارایی (۹۵۰۰۰ جمیت)
و منجر کوش شهر فلی بوملی (۳۳۰۰۰ جمیت) است

۱۱۳- بغارستان - بغارستان (۳ میلیون ۲۱۰۰۰ جمیت)
پای تخت آن صوفیه است و شهر معروف آن هبارت است از
دارنا که بند ریت در ساحل بحر اسود

۱۱۴- یونان - یونان (۲ میلیون ۲۳۵۰۰۰ جمیت)
ملکت کوچکی است در جنوب خاک عثمانی و پای تخت آن آن است -

(۱۱۲۰۰۰ جمیت) که بواسطه آثار و علائم عهد عتیسی خیلی معروف است
جزیره آب یا گریون و همچنین جزایر سیگلاد و ایونین متعلق است

یونان یونان با وجود سیه دولت کوچکی است قوای بحریه مهمی
دارد و دریای مدیترانه تجارت مقبضی میباشد

افریقای طبیعی

۱۱۵- وسعت افریقا - افریقا واقع است در مغرب آسیا

و وسعت آن سه ربع آسیا و ۸ برابر ایران میباشد
۱۱۶- شرح - افریقا و شش خیلی وسیع است که آب و هوای آن

بواسطه مجاورت با خط استوا گرم است ولی بالنسبه آب و هوای از صحرای
شمالی و جنوبی آن معتدل تر و سکنه آن اغلب حبشی و حبشی میباشد

مالکات افریقا بین دو ل اروپا تقسیم شده با تقاضای معدودی که -
استقلال از خود دارند

۱۱۷- ابواب افریقا - ابواب عمده افریقا عبارت است از
باب المندب که واقع است بین افریقا و عربستان و تنگه جبل الطارق
بین افریقا و اسپانی و تنگه موزامبیک بین افریقا و جزیره ماداگاسکار

ترغه السويس که بحر احمرا به دریای مدیترانه وصل نماید
۱۱۸- خلیجان - در سمت مغرب خلیج کینه در شمال خلیج
کارین و خلیج سیدر در مشرق خلیج عدن

۱۱۹- دماغه ها - دماغه های عمده افریقا عبارت است از
الاحضر در مغرب و رأس عثم انجیر در جنوب و رأس کاردا فونی در مشرق

۱۲۰- جبال - جبال معروف افریقا عبارت است از جبال آتس
که در سمت شمال غربی افریقا امتداد گرفته و در جنوب جبال کاپ و در اکن
بزرگ و جبال کنیا و عینا ترا و در مشرق جبال مرتفعه جبال در مغرب

تقسیمات سیاسی

کوه فوآزالن

افریقای سیاسی

- ۱۲۱- صحاری - تحت عمده اراضی هند یاف صحاری لم
یرزع و غیر مسکون است و بارندگی در آنجا کمتر شود بزرگترین
صحاری هند یاف در شمال موسوم است به صحرائی کبیرا و در شرق
جنوب (کالامار) نام دارد
- ۱۲۲- بحیر است - در جنوب صحرائی کبیرا و در اراضی
نودان دریاچه چاود بین حبشه و ناحیه کنکو و زامبزه چند دریا
واقع شده که عبارتست از دریاچه رودلف دریاچه ویکتوریا و دریا
البرت دریاچه تانگانیکا دریاچه نیاسا و دریاچه باکوئو
- ۱۲۳- رودخانهها - رودخانههای عمده افریقا عبارتست
از رود سنغال و کامبی و نیر که داخل اقیانوس اطلس میشوند رود
کنگو که پس از مشرب نودان افریقای مرکزی داخل اقیانوس اطلس
میشود رود اتر که غابا بانی است رود زامبزه که باقیاتونس بند
میریزد رود نیل که یکی از دای معظم کره زمین محسوب میشود از
مصر و مشرب نموده داخل دریای مدیترانه میشود
- ۱۲۴- جمعیت - هند یاف قریب ۱۲ میلیون جمعیت دارد
و مرکب از نژادهای مختلف مسلمان و عیسوی و بت پرست و بت پرستانند
و کلیه خال آن باستانی حبشه و جمهوری لیبیا در تحت تصرف
دول اروپاست
- ۱۲۵- حبشه - حبشه (۵ میلیون جمعیت) واقع است
در جنوب خاک مصر و پایتخت آن (آدیس آبابا) ۱۲ میلیون جمعیت
دارد و عمده دار و بار از شهرهای معروف آن است
- ۱۲۶- جمهوری لیبیا - جمهوری لیبیا (یک میلیون و
۵۰۰ هزار جمعیت) در غرب افریقا واقع شده و پایتخت آن
من روبا (۵ هزار جمعیت میباشد)
- ۱۲۷- مراکش - مراکش (۹ میلیون جمعیت) در شمال
غربی هند یاف واقع شده و پایتخت آن رافاس (یک میلیون و صد
هزار گویند و بندر طنجه و موكاد در آنجا و معروف آن است
مصر فاست عثمانی
- ۱۲۸- مصر - مصر (۱۰ میلیون جمعیت)
در تحت حکومت خود بمصر و اداره دولت آن در تحت آن قاهره

اوپرینا

۵۶۵ (هزار جمعیت) واقع در ساحل مین و دنیل میباشد

از بلاد معروف آن یکی اسکندریه (۳۱۵ هزار جمعیت) که بندر عمده

تجارتی آنست دیگر پرت سید که شهری است جدید البنا و سوز

که در جنوب کانال سوز واقع شده

قسمت جنوبی خاک مصر مسموم است بویژه حکومت نشین آن خطوط

دارنا و فتوده از توابع آن میباشد

۱۲۹ - طرابلس غرب - طرابلس غرب (یک میلیون جمعیت)

واقع است در شمال غربی مصر و پای تخت آن طرابلس نام دارد

(۲۱ هزار جمعیت)

متصرفات فرانسه

۱۳۰ - الجزائر - الجزائر (پنج میلیون و سیصد

هزار جمعیت) در تحت تصرف دولت فرانسه است و پای تخت آن

الجزیره (۱۴۵ هزار جمعیت) دارد و آن و کنستانتین از

بلاد معروف آن است

۱۳۱ - تونس - تونس (یک میلیون و هشتصد هزار

جمعیت در شرق الجزائر میباشد پای تخت آن نیز تونس (۲۰ هزار

جمعیت) و در نزدیکی خرابیهای شهر کارتاژ قدیم واقع شده

قسمت عمده از صحرائی کبیر نیز در تحت تصرف دولت فرانسه است

شهرهای معروف آن تبوکو میباشد

سنگال که گریسی آن سن بوی است کینه که شهرهای معروف آن

لیبرویل و برازویل است و ساحل عاج نیز در تحت تصرف فرانسه

میشود

همچنین بندریه ماداگاسکار که گریسی آن نامااریو است و جزایر کمر و

سنت مارسی و رفونیون و فرانسیها میباشد

متصرفات انگلیس

۱۳۲ - جمهوری ترانسوال - ترانسوال (۷۰۰ هزار)

جمعیت در هندوهای جنوبی واقع شده و پای تخت آن پرتوریا نام

دارد شهر عمده آن ژامانس بزرگ است که معادن طلا و الماس

معتبر دارد

۱۳۳ - آرانژر - آرانژر (۲۰۰ هزار جمعیت) در جنوب

خاک ترانسوال واقع شده و پای تخت آن بوئم فونتن است

تنجیمیه - ترانسوال سابق برین مستقل و آزاد بوده لکن در

سال ۱۹۰۰ ضمیمه مستعمرات دولت انگلیس گردید همچنین آرانژر که در سال

۱۹۰۱ پس از شکست بونرا جزو مستعمرات آن دولت گردید

اصول علم جغرافیا

۱۳۴ - زکبار - ملک زکبار در دو جزیره است و در شمال

آن که متصل است با انگلیس که سی آن بندر مومبارز باشد

سایر متصرفات انگلیس در هند و هندوستان است

کامپی که شهر عمده آن باتور است سیرالئون گت در جزایر آسانسیون

و سنت آن که پالمیون کسیرا در آنجا حبس نمودند در جنوب هندوستان

عظم انجیر که پای تخت آن اکاپ کونند و کوچ نشین از بندر و مال

در شرق هند و بریس و غیره

متصرفات آلمان

متصرفات دولت آلمان در هند عبارتست از

اولاً اراضی کامرون با من خلیج گینه و دریاچه چاد

ثانیاً و امرلند در جنوب غربی هندوستان

ثالثاً اراضی واقع در هندوستان شرقی بین دریاچه و کتور باو

تا گایکا و ساحل زکبار

۱۳۵ - متصرفات بلژیک - سلطان دولت بلژیک

در کنار رود کنگو کفنی معتبری تشکیل داده که عبارتست از کنگو آزاد

و پای تخت آن لوپلدویل نام دارد این ناحیه محتمل است که پس از مرگ سلطان بلژیک جزو مستعمرات آن دولت گردد

۱۳۶ - متصرفات پرتغال - پرتغالیها در هندوستان

کفنی های معتبر دارند از قبیل جزایر اس لاس و در مغرب و جزایر

پرنس سن توم در جنوب خلیج گینه و انکولا و ماکوئلا در ساحل

غربی هندوستان جنوبی و ملک مزامبیک در ساحل شرقی آفریقا

۱۳۷ - متصرفات اسپانی - متصرفات

دولت اسپانی در آفریقا عبارتست از سوتا واقع در مقابل باب

جبل الطارق در جنوب غربی مراکش ریودادورو و بعضی جزایر

کوچک در خلیج گینه

۱۳۸ - متصرفات ایتالیا - متصرفات ایتالیا

در هند عبارتست با اصحاب و ماسا اودا که از بندر دیگر

احرمی باشند

تنبیه - معلوم میگردد که در موقع تدوین اسامی ممالک

و بلاد بر اطور می بایست که متعلم بملک اسامی را بنامند

امریکا

امریکا می طبعی

در امریکای طبیعی

۴۹

آمازون (جزایر استیل صغیر که عمده آنها عبارتست از جزیره کواکوبا
و جزیره مارتینیک (متعلق به فرانسه) جزیره ارض الشمار جنوب
امریکای جنوبی

۱۴۳- ابواب - ابواب عمده امریکای شرقی از شمال
غربی که بواسطه انجماد دریا غیر قابل عبور است و تنگه داوی
و هو دسن و در جنوب مازلان

۱۴۴- دماغه ها - روس عمده امریکای شرقی از روس
من رشن در شرق امریکای جنوبی و روس مرزین در جنوب جزیره
ارض النار

۱۴۵- شبه جزایر - شبه جزایر عمده امریکای شرقی از شبه جزیره
لابرادور (در کانادا) شبه جزیره آکادی یا نول اکس (در کانادا)
و شبه جزیره فلوریدا (در آمازون) و شبه جزیره یوکان و شبه
جزیره کالیفرنیا (در مکزیک)

۱۴۶- برارخ - امریکای شمالی بواسطه بزرخ پاناما و کلمبو
عض) به امریکای جنوبی متصل میشود

۱۴۷- حبال - در امریکای شمالی رشته کوهی از شمال غربی
بجنوب امتداد دارد که موسومست بحبال شود در شرق حبال آلتانی

۱۳۹- شرح - خاک امریکای اواسط آنکه جدید است
در سال ۱۳۹۱ سیاهی کریتوف کلب کشف نموده عالم جدید نیز گویند
۱۴۰- وسعت و جمعیت امریکا تقریباً ۲۴ برابر ایران است
۱۴۱- میون جمعیت آن میباشد

۱۴۱- بحار و خلیجان در شمال آقیانوس منجمد شمالی که از آن بحر
بافن و سیلج هو دسن شکل یافته در شرق آقیانوس اطلس از آن خلیج
سن لوران و خلیج مکزیک و بحر استیل شکل میابد در مغرب آقیانوس
کبیر که از آن خلیج کالیفرنیا شکل میابد

۱۴۲- جزیره و مجمع البحران - جزایر عمده امریکای شرقی از جزیره
ایساندو کورالند در آقیانوس اطلس که متعلق به دانمارک
جزیره ترنو (ارض جدید) (متعلق به انگلیس) جزایر سن پیر و میکلن
(متعلق به فرانسه) جزایر برمودا (متعلق به انگلیس)

در امریکای مرکزی جزایر استیل کبیر که عبارتست از جزیره کوبا (که در
قدیم مهاجر نشین اسپانیول بوده لکن امروز در تحت نفوذ دولت
آمازون میباشد و پای تخت آن مادان در جزیره مذکور است
جزیره مانی تی باسن و نیک که به وجهوری مستقل تقسیم گردیده
جزیره ژامائیک (متعلق به انگلیس) جزیره پورتو ریکو (متعلق به دولت

در امریکای جنوبی بر رشته کوهی متد گردیده که موسوم است بکودیلر
آنداد و دارای کوههای اشعاع منته و بسیارند

۱۳۸ - بحیرات - بحیرات عمده امریکای شمالی عبارتست از
بحیرات سوپرپور و میگان و جورن و اریه و اناریو که بواسطه رود
لوران بیکدیگر متصل هستند بین دریاچه اریه و دریاچه اناریو
آبشار معروف نیاکارا واقع شده

۱۳۹ - رودخانهها - مهم ترین رودخانههای امریکای شمالی
عبارتست از رود سن لوران و رود میسیسیپی که یکی از مهمترین رود
های عالم محسوب میشود و رود میسوری نیز بان ملحوظ گردیده داخل خلیج
مکزیک میرود

در امریکای جنوبی رود ازنگ و آمازون (۶۴۰۰ کیلومتر) که معظم
ترین رودهای عالم است در رود ریو دلا پلاتا که از اورکو و پاران
و پاراکو تشکیل میابد

امریکای سیاسی

امریکای شمالی

۱۴۰ - کانادا - دولت کانادا که متعلق ب انگلیس میباشد
(۵ میلیون ۵۳۰۰۰۰ جمعیت) پایتخت آن اوتاوا است و شهرهای

عمده آن منت آتل (۲۶۸۰۰۰ جمعیت) و تورنتو (۲۰۸۰۰۰)

جمعیت اولیک (۶۹۰۰۰ جمعیت) میباشد

۱۴۱ - آمازون - دولت آمازون (۸۰ میلیون جمعیت)

که پایتخت آن واشنگتن است (۲۹۳۰۰۰ جمعیت) واقع در ساحل

اقیانوس اطلس شهرهای معروف آن از قرار ذیل است

نیو یورک (۴ میلیون ۱۰۰۰۰ جمعیت) که بندریت در ساحل

اقیانوس اطلس که اول بندر تجارتی و معموز ترین بلاد امریکای

شکاگو (۲۱ میلیون جمعیت) در کنار رود میسیگان واقع شده بیلادلتی

(یک میلیون ۴۰۰۰۰ جمعیت)

سن لوئی (۶۵۰۰۰ جمعیت) در کنار رودخانه میسیسیپی

بوستن (۶۰۲۰۰۰ جمعیت) بالینی مور (۵۵۴۰۰۰ جمعیت)

که بندریت در ساحل اقیانوس اطلس سان فرانسیسکو (۵۶۰۰۰ جمعیت)

در ساحل اقیانوس کیرارشان جدید (۳۱۴۰۰۰ جمعیت) که بندریت

در نزدیکی خلیج مکزیک شارلوتون که بندریت در ساحل اقیانوس

اطلس سکنه دولت آمازون از مهاجرین انگلیسی هستند که در سال ۱۷۷۶

یکمک و برای دولت فرانسه استقلال خود را اعلان نموده و ده

تشکیل دادند که امروز مرکب از ۴ مملکت و از حیث صنعت و تجارت

کلیات

با دول معطه اروپا رقابت میکند

۱۵۲ - مکزیک - جمهوری مکزیک (۱۳ میلیون جمعیت)

جمهوری پرو (۴ میلیون ۵۶۰۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن لیما

هنا بر نشین قدیم اسپانیول بوده است و پایتخت آن مکزیکو ۵۰۰۰۰

(۱۳۳۰۰۰ جمعیت) و شهر معروف آن کانا او می باشد

۳۴ هزار جمعیت) می باشد و شهرهای عمده آن در اکثر که بندر است در

جمهوری بلوئه (یک میلیون ۳۴۰۰۰ جمعیت) که شهر معروف آن لایب

ساحل سیلچ مکزیک و دیگر پونتا که در نزدیکی آن واقع شده

جمهوری اوژکوئه (یک میلیون ۲۸۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن من یو

۱۵۳ - امریکای مرکزی - امریکای مرکزی عبارت است

(۲۵۵۰۰۰ جمعیت) می باشد

از شش جمهوری کوچک کواتالا و یوندورس و سالوادور و نیکاراگا و

پاراگوئه (۶۳۵۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن آسونیت

گستارگا و پاناما می باشد

جمهوری آرانتین (۵ میلیون ۷۰۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن بو

امریکای جنوبی

۱۵۴ - جمهوریهای اسپانیول - نهابرجین قدیمی

نوس آریس ایک میلیون ۴۶۰۰۰ جمعیت) می باشد

اسپانیول در ابتدای قرن نوزدهم با امریکای جنوبی مهاجرت نموده و

جمهوری شیلی (۳ میلیون ۳۰۶۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن سانتیاگو

جمهوریهای ذیل تشکیل داده اند

(۳۳۵۰۰۰ جمعیت) و شهر عمده آن واپا یوزو می باشد در ساحل

جمهوری ونزوئلا (۲ میلیون ۵۹۱۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن

اقیانوس کبر

کاراکاس است

۱۵۵ - برزیل - برزیل که مهاجر نشین قدیم پرتغال است

کلمبیه (۴ میلیون ۶۴۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن بوکوتا و

(۱۶ میلیون جمعیت) جمهوری بزرگ تشکیل داده که پایتخت آن

شهرهای عمده آن کلون و پاناما می باشد

ریود ژانیرو (۷۰۰۰۰ جمعیت) می باشد و شهرهای عمده آن آسیا

جمهوری اکواتور (یک میلیون ۲۷۲۰۰۰ جمعیت) که پایتخت آن

در پانامورک است

۱۵۶ - گویان - گویان که بین برزیل و ونزوئلا واقع شده

۱۵۷ - گویان - گویان که بین برزیل و ونزوئلا واقع شده

اقیانوسیه

در اقیانوسیه

۵۳

۱۶۱ - استرالیا - یکی از متصرفات دولت انگلیس در اقیانوس

بر استرالیا است (۴ یون و سیصد و بیست پنج هزار جمعیت)
که خود آن نیز پنج قسمت منقسم میگردد

استرالیا ی غربی استرالیا ی جنوبی و یکتویا گوئند و کال
جدید جنوبی

شهر اولاد معروف استرالیا عبارتست از سیدنی

(۵۱۸۰۰۰ جمعیت) و پلورن (۵۰۸۰۰۰ جمعیت)

آولانید (۵۱۸۰۰۰ جمعیت) که بندر معتبر استرالیا محسوب میشود

دیگر از متصرفات انگلیس جزایر ولاند جدید است که گویی آن و لیکن

میشاند و جزیره تاسمانی و قسمت شمالی جزیره برنو و قسمت جنوبی

جزیره کینه جدید جزیره ازمالومون

۱۶۲ - متصرفات فرانسه - متصرفات فرانسه عبارتست

از جزیره کالدونی جدید و جزیره ازمالومون

۱۶۳ - متصرفات هلند - متصرفات هلند در سترالیا

عبارتست از جزایر سوماترا که گویی آن بطاویه جزیره جاوه است

و قسمت جنوبی جزیره برنو و قسمت غربی جزیره کینه جدید و قسمت جزیره

تیمور جزیره ارمولک جزیره سلب

۱۷۵ - وسعت جمعیت - اقیانوسیه تقریباً بعد از ربع آسیا

و هفت برابر خاک ایرانست و جمعیت آن را تخمیناً چهل میلیون نوشته اند

۱۵۸ - شرح - اقیانوسیه مرکبت از بزرگترین استرالیا

و جزایر بسیاری که در اقیانوس کبیر پراکنده شده آب هوای آن گرم

و بارانی است لکن بواسطه مجاورت با دریا سالم می باشد و کفیه خاک

اقیانوسیه بر سه قسمت عمده طارزی و مالزی و پلیزی منقسم گردیده

دول اروپا در اینجا متصرفاتی دارند که هر یک را جداگانه شرح خواهیم داد

۱۵۹ - جبال - جبال عمده اقیانوسیه عبارتست از

سلسله آلپ استرالی که در سواحل شرقی استرالیا منتهی گردیده و جبال

موسوم به بلو دیور پول

۱۶۰ - بحیرات و رودخانه ها - رودهای قابل ملاحظه

اقیانوسیه عبارتست از رود دارلنگ که از جبال آلپ عبارتست

و رود ماگدل در مرکز استرالیا و رود کوپر

در استرالیا بعضی بحیرات کوچک کم عمق است که معروف ترین آنها

دریاچه آده و دریاچه کرو و دریاچه ای که رود کوپر داخل آن میشود

متصرفات انگلیس

۱۶۴- متصرفات آمازونی - دولت آمازونی در شهر ایران
مقدماتی این جغرافیای جدیدی تبیل طبع منتشر گردید دوره دوم آنرا

جزایر فیلیپین که عمده آن جزیره لوسن است و جزایر سانندویچ که
که عبارت از همین مختصر باشد بوفیق نزدان پاک بانجام رسانیده امید است
که در تالیف دوره ثالث آن نیز موفق آییم انجمت حسین بن محمد کریم

۱۶۵- متصرفات آلمان - متصرفات آلمان
عصود وزارت امور خارجه (در کارخانه عالیجاه آقا سیرزاد علی)
بستباری آقا میر حسن طبع کرد

(کتابه القبه مجدالدین سنه ۱۳۳۴)

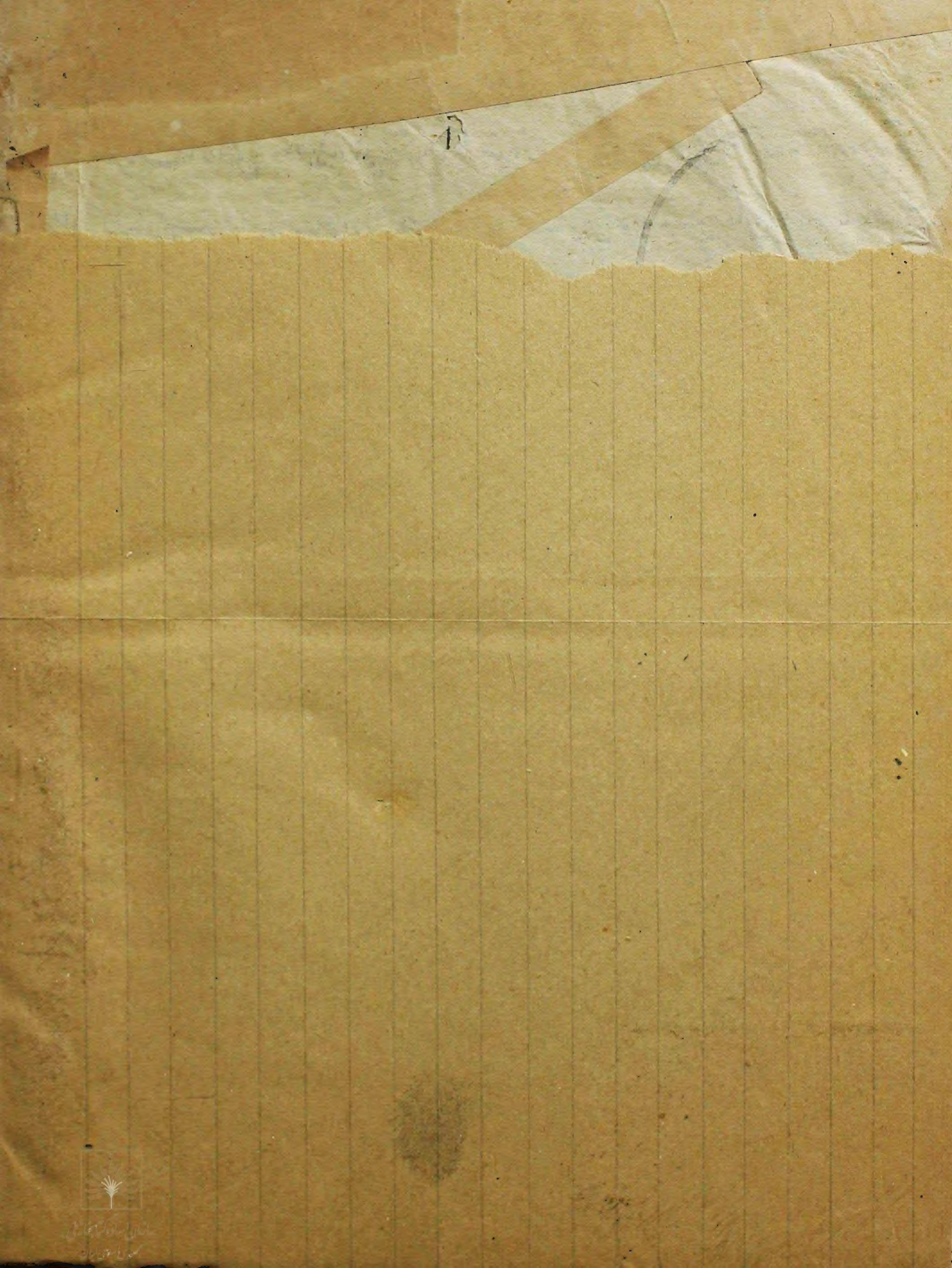
داریان و غیره

۱۶۶- متصرفات پرتغال - متصرفات پرتغال در
استرالیای عبارت از نصف جزیره تیمور

حاشیه

چنانکه بر همه کس مشرف و معلوم است که راه نجات هر ملت و قومی جز
بتحصیل و نور علم غیر ممکن است پس هر فردی از افراد مملکت و حب
لازمست که هماکن و سایل و نگاری در رسیدن باین مقصود و مقصد سرافراهم
نماید تا مگر سرچرخ و دتر نایر رسم توانیم خود را در سلطه دل تنده عالم
بشار آوریم لهذا نظر باین مقصود این بنده بمقدار برای خدمت بآنها
وطن و نونمالان بوستان علم و دانش بر عیده خود فرض نموده بودم
که یک دوره جغرافیای کلاسیک (چنانکه چند دوره مختصر تاریخ ایران
و تاریخ عالم نیز تالیف و ترجمه نموده) تالیف و ترجمه نمایم و چون در

الجمهورية العربية السورية
مجلس الوزراء

